САМО БАҲОДИРЛАРИГА ОФАРИН!

Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

4-йил чиқиши
23 ЯНВАРЬ 1969 й.
ПАЙШАНБА
№ 19 (783).
БАҲОСИ 2 ТИЙИН

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ШАҲАР КОМИТЕТИ ВА ТОШКЕНТ ШАҲАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

• Москванинг яна бир космик куни
• Ватан коинотни ўзлаштириш солномасига яна бир олтин саҳифа ёзган ўғлонларини шарафлади
• Космонавт-учувчиларнинг муносиб мукофотлари

Москва. 1969 йил 22 январь. Внуково аэродромида «Союз-4» ва «Союз-5» космик кемалари экипажининг тантанали кутиб олиниши. Суратда: космонавт учувчилар (чапдан ўнгга) В. А. Шаталов, Е. В. Хрунов, Б. В. Волинов ва А. С. Елисеев рапорт бермоқдалар.

ТАСС—ЎзТАГ фотоси. (фототелеграф орқали олинди).

ЮКСАК УНВОН

«Союз-4» ва «Союз-5» кемаларининг космик парвозини муваффақият билан бажарганликлари ҳамда орбита бўйлаб парвоз чоғида космонавтларнинг жаҳонда биринчи марта бир космик кемадан иккинчи космик кемага кўчиб ўтишларини таъминлаганликлари ҳамда шу пайтда мардлик ва қаҳрамонлик кўрсатганликлари учун СССР Олий Совети Президиумининг 1969 йил 22 январдаги Фармонлари билан «Союз-4» кемасининг командири космонавт-учувчи ўртоқ Владимир Александрович **Шаталов** ва «Союз-5» кемасининг командири космонавт-учувчи ўртоқ Борис Валентинович **Волиновга Совет Иттифоқи Қаҳрамони** унвони берилиб, **Ленин** ордени ва **«Олтин Юлдуз»** медали топширилди.

* * *

«Союз-4» ва «Союз-5» кемаларининг космик парвозини муваффақият билан бажарганликлари ҳамда орбита бўйлаб парвоз чоғида жаҳонда биринчи марта бир космик кемадан иккинчи космик кемага кўчиб ўтганликлари ҳамда шу пайтда мардлик ва қаҳрамонлик кўрсатганликлари учун СССР Олий Совети Президиумининг 1969 йил 22 январдаги Фармонлари билан космонавт-учувчилар ўртоқ Алексей Станиславович **Елисеев** ва ўртоқ Евгений Васильевич **Хруновга Совет Иттифоқи Қаҳрамони** унвони берилиб, **Ленин** ордени ва **«Олтин Юлдуз»** медали топширилди. (ТАСС).

КРЕМЛНИНГ СЪЕЗДЛАР САРОЙИДА ҚАБУЛ МАРОСИМИ

КПСС Марказий Комитети, СССР Олий Совети Президиуми, СССР ҳукумати «Союз-4» ва «Союз-5» космик кемаларининг туташтирилишини ва космонавтларнинг орбитадаги парвози вақтида жаҳонда биринчи марта бир кемадан иккинчи кемага ўтишини таъминлаган ва муваффақиятли амалга оширган олимлар, конструкторлар, инженерлар, техниклар ва ишчиларнинг янги ғоят буюк жасорати шарафига ва космонавтлар В. А. Шаталов, Б. В. Волинов, А. С. Елисеев, Е. В. Хрунов шарафига 22 январда Кремлнинг Съездлар саройида қабул маросими ўтказдилар. (ТАСС).

МАРДЛИК ВА ЖАСОРАТ, ИДРОК ВА МЕҲНАТ ТАНТАНАСИ

ВНУКОВО АЭРОДРОМИДАГИ УЧРАШУВ

Ватанимиздаги барча қардош халқлар ҳис-туйғулари Москванинг қизғин самимий меҳр-муҳаббатида тўла-тўкис мужассамланди. 1957 йилнинг октябрида Ернинг Совет Иттифоқидан учирилган биринчи сунъий йўлдоши билан бошланган космик давр йиллари мобайнида пойтахтимиз узоқ космик йўлдан қайтиб келган Советлар мамлакати гражданларини етти марта она сингари қувончли ва қизғин кутиб олган эди.

22 январда Москва коинотнинг янги забт этувчилари — Владимир Шаталов, Борис Волинов, Алексей Елисеев ва Евгений Хруновга халқ меҳру муҳаббатини, ғururини ва ифтиҳорини саккизинчи марта изҳор этди.

Внуково аэропорти давлат байроқлари, шиорлар ва транспарантлар билан безатилган. Бош бино кўксида Владимир Ильич Ленин портрети турибди. Мамлакатимиз Ленин байроғи остида ғалабадан-ғалабага бормоқда. Барча совет космонавтлари ўзларининг қаҳрамонона ишларини Ленин номини қалбларига жо қилиб бажардилар. «Союз-4» ва «Союз-5» кемаларининг парвози В. И. Ленин туғилган куннинг яқинлашиб келаётган 100 йиллигини нишонлашда Ватанимиз фани ва техникасининг эришаётган ютуқларига қўшилган янги муҳим ҳиссадир.

Внуково аэропортида КПСС Марказий Комитетининг аъзолари, СССР ва РСФСР Олий Советларининг депутатлари, партия ва давлатнинг бошқа арбоблари, Совет Иттифоқи ва қўшин турларининг маршаллари, олимлар ва инженерлар, Совет Армиясининг генераллари ва офицерлари, саноат корхоналари, қурилишлар, муассасаларнинг вакиллари, студентлар йиғилган. Янги космик техника — ракеталар, планеталараро автомат станциялар, йўлдошлар, космик кемаларни яратувчилар ҳам шу ерда.

Л. И. Брежнев, Г. И. Воронов, А. Я. Пельше, Н. В. Подгорний, Д. С. Полянский, М. А. Суслов, А. Н. Шелепин, Ю. В. Андропов, В. В. Гришин, П. Н. Демичев, П. М. Машеров, В. П. Мжаванадзе, Д. Ф. Устинов, И. В. Капитонов, К. Ф. Катушев, Б. Н. Пономарев ўртоқлар аэродромга келишади.

КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари Л. И. Брежнев «Союз-4» ва «Союз-5» экипажлари аъзоларининг қариндошлари ёнига келади. У Владимир Шаталовнинг онаси Зоя Владимировна билан, отаси Александр Борисович билан, унинг рафиқаси Муза Андреевна билан, Борис Волиновнинг онаси Евгения Израиловна билан, рафиқаси Тамара Фёдоровна билан, Алексей Елисеевнинг онаси Валентина Ивановна билан, рафиқаси Лариса Ивановна билан, Евгений Хруновнинг онаси Аграфена Николаевна билан, рафиқаси Светлана Анатольевна билан, космонавтларнинг фарзандлари билан қизғин саломлашади.

Қувончли учрашув дамлари яқинлашиб келади.

Соат 13 да осмонда ҳаво лайнери пайдо бўлади. Унга қирувчи самолётлар фахрий эскорти ҳамроҳ бўлиб келмоқда. «ИЛ-18» Ерга келиб қўнади. Самолётнинг эшиги очилиб, унинг зинасидан Владимир Шаталов, Борис Волинов, Евгений Хрунов, Алексей Елисеев тушиб келадилар.

«Тобора баландроқ...» маршининг садолари янграйди. Космонавтлар шаҳдам қадам ташлаб келадилар. Чеҳралари жиддий, ҳаяжонли. Космосни биринчи бор забт этувчилар мана шу дамлар тўғрисида бир неча бор ҳикоя қилиб, бу дамлар энг қувончли, энг ҳаяжонли эканлигини таъкидлаган эдилар.

Қаҳрамонлар гулдурос олқишлар остида минбарга чиқадилар.

Владимир Шаталов доклад қилади:

Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг Марказий Комитетига, СССР Олий Совети Президиумига, СССР Министрлар Советига доклад қиламан:

«Союз-4» космик кемасининг парвози муваффақият билан тугалланди.

Парвоз программаси батамом бажарилди. Кемалар туташтирилди ва жаҳонда биринчи марта икки космонавт бир космик кемадан иккинчи космик кемага ўтди.

Кеманинг асбоб-ускуналари бенуқсон ишлади.

Экипаж ўзини жуда яхши ҳис қилмоқда.

Ватаннинг янги топшириқларини бажаришга тайёрмиз.

«Союз-4» космик кемасининг командири полковник Шаталов.

Полковник Борис Волинов рапорт беради:

Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитетига, СССР Олий Совети Президиумига, Совет ҳукуматига доклад қиламан: «Союз-5» космик кемасининг парвоз программаси тўла бажарилди.

Икки космонавт очиқ космик фазо орқали «Союз-4» кемасига муваффақият билан ўтди.

Кеманинг барча системалари нормал ишлади.

Ўзимни жуда яхши ҳис қилаяпман. Партия ва ҳукуматимизнинг янги топшириқларини бажаришга тайёрман.

«Союз-5» космик кемасининг командири полковник Волинов.

Совет Иттифоқининг давлат гимни садолари янграйди. Тўплардан бир йўла 21 марта ўқ узиб салют берилиши маросим тантанасини янада кучайтиради.

Партия ва ҳукумат раҳбарлари космонавтларни маҳкам қучиб ўпадилар. Космонавтлар қариндошлари ва отряддош ўртоқлари билан ҳам самимий қучоқлашиб кўришадилар.

Пионерлар югуриб келишади. Болалар қаҳрамонларга, партия ва ҳукумат раҳбарларига, минбарда турган ҳамма кишиларга гулдасталар тақдим қилишади.

Тўртовлон жасур йигит аэровокзалдан чиқа бошлайди. Қаҳрамонлар Коммунистик партия ва Совет ҳукумати раҳбарлари билан биргаликда автомашиналар томон йўл оладилар.

Мотоциклчилар фахрий эскорти ўрнидан жилади. Улар кетидан автомобиллар колоннаси қаҳрамон шаҳарнинг дарвозаларига олиб борувчи топ йўлга чиқади. Бутун Москва кўчага чиққан... Пойтахт дарвозаларидан Кремль дарвозаларигача кўп километрли йўлда одамлар кифтма-кифт туришибди. Москваликлар самовий биродарларни самимий қутлайдилар.

КОСМИК ЭПОПЕЯ ҚАҲРАМОНЛАРИГА ШОН-ШАРАФЛАР!

Пойтахт меҳнаткашларининг Съездлар саройида бўлган митинги байрамнинг энг тантанали пайти бўлди. Жуда катта зал олқишлаётган хушнуд кишилар билан тўлган. Ҳар бир киши ўз меҳнатининг бир зарраси мамлакатимизнинг иқтисодий муваффақиятларига, бинобарин бутун дунёни қойил қолдирган космик эксперимент муваффақиятларига ҳам қўшилганлигидан ҳурсанд.

Бирдан кўтарилган гулдурос қарсаклар кўклам момоқалдироғидек гуруллайди. Зал гумбазларини эса Глинканинг улуғвор «Шарафлан!» оҳанги садолари тўлдиради. Митинг президиумига самовий тўртовлон қаҳрамон, Коммунистик партия ва Совет ҳукуматининг раҳбарлари чиқиб келадилар.

Залда:

— Партияга шон-шарафлар!

— Совет фанига шон-шарафлар!

— Космос қаҳрамонларига — ура! — деган хитоблар эшитилади.

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзолигига кандидат, Москва шаҳар партия комитетининг биринчи секретари В. В. Гришин пойтахт меҳнаткашлари вакилларининг космосни ўзлаштиришда совет халқи эришган юксак ғалаба ҳамда космонавт-учувчилар В. Шаталов, Б. Волинов, А. Елисеев, Е. Хрунов билан учрашувига бағишланган митингини очиқ, деб эълон қилади.

Барча совет кишилари каби москваликлар, дейди В. В. Гришин, космоснинг янги қаҳрамонлари — полковник Владимир Александрович Шаталов, полковник Борис Валентинович Волинов, полковник Евгений Васильевич Хрунов, борт инженер Алексей Станиславович Елисеевни Ватан топшириғини муваффақиятли бажарганликлари билан қаттиқ қучиб, қизғин табриклайдилар.

Биз «Союз-4» ва «Союз-5» космик кемаларини яратган олимлар, конструкторлар ва ишчиларни, уларнинг парвозини ташкил қилиб, бу парвозга раҳбарлик қилган кишиларнинг ҳаммасини ҳам самимий табриклаймиз.

Кремлдаги Съездлар саройининг гумбазлари остида Совет Иттифоқи гимнининг садолари янграйди.

«Союз-4» космик кемасининг командири космонавт-учувчи, полковник Владимир Шаталовга сўз берилади.

Ўртоқ В. А. ШАТАЛОВ нутқи

Азиз ўртоқлар, дўстлар!

«Союз-4» ва «Союз-5» космик кемаларининг учиши муваффақиятли тугалланганлигини Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитетига, СССР Олий Совети Президиумига Совет ҳукуматига, бутун совет халқига маълум қилаётганлигим билан бахтиёрман.

Бизга юксак ишонч билдирилганлиги — мана шу масъулиятли топшириқни бажаришда иштирок қилишимизга ижозат берилганлиги учун аввало партияга, ҳукуматга, халққа космонавт ўртоқларим номидан фарзандлик ташаккурини изҳор қилишга рухсат этгайсиз.

«Союз-4» ва «Союз-5» кемаларининг учиши космосни бундан буёнги ўрганишда сифат жиҳатидан янги босқични бошлаб берди. Жаҳонда биринчи бўлиб учувчилар бошқараётган иккита космик кема Ернинг сунъий йўлдоши орбитасида туташтирилганлиги натижасида космик станция вужудга келтирилди ва муваффақиятли ишлаб турди ҳамда шу станция орбитада учиб бораётган вақтда икки космонавт бир кемадан иккинчи кемага ўтди.

Космик фазони бундан буёнги ўзлаштириш учун бу илмий экспериментларнинг аҳамияти бениҳоят катта. Ўтказилган тадқиқотлар келгусида орбитада катта космик кемалар вужудга келтириш мумкинлигини амалда исботлаб берди.

Бу учиш «Союз» космик кемаси автоматик равишда ва қўлда туташтиришни, экспериментлар ва тадқиқотларнинг катта комплексини бажаришни таъминлайдиган мустаҳкам системага, шунингдек ишлаш ва дам олиш учун шинам шароитга эга бўлган ажойиб ва истиқболли учар аппарат эканлигини яна бир марта яққол кўрсатди.

Бошқача қилиб шуни айтиш мумкинки, бу кема биздаги илмий ва инженерлик тафаккурининг ажойиб муваффақияти бўлди. Социалистик қудратли Ватанимиз учун, совет олимлари, конструкторлари, инженерларининг ўткир зеҳни учун, одамнинг иродасига бўйсунадиган мана шундай мустаҳкам космик учар аппаратларни яратиб берган қўли олтин ажойиб меҳнаткашларимиз учун фахрланиш ҳислари билан қалбимиз тўлиб тошди.

Азиз ўртоқлар! Биринчи даражали «Союз[illegible]ларини яратиб берган [illegible]структорлар, [illegible]никлар ва [illegible]шаккур [illegible] бергайси[illegible]

КОСМИК ЭПОПЕЯ ҚАҲРАМОНЛАРИГА ШОН-ШАРАФЛАР!

(Боши биринчи бетда).

Бу учишга зўр сабот билан ҳар тарафлама тайёргарлик кўрилди. Биз ҳаммамиз назарий ва амалий ўқишнинг махсус курсини ўтдик. Космик фазода илгари учиб келган космонавт учувчи ўртоқларимиз бизга катта ёрдам кўрсатишди. Улар тажрибаларини биз билан ҳамиша бажонидил ўртоқлашишди. Конструкторлар, илмий тадқиқот ва конструкторлик ташкилотларининг кўпгина мутахассислари бизга бебаҳо ёрдам кўрсатиб туришди.

Шуларнинг ҳаммасига, шунингдек бизнинг учишимизни таъминлаган синовчиларга, космодромдаги стартни уюштирган ходимларга ва бошқа мутахассисларга самимий миннатдорчилигимизни изҳор қиламиз. Мана шунинг ўзи космосдаги топшириқларни аниқ ва дадил бажаришимизга имкон берди.

Программага мувофиқ кемалар космосда бир кун биргаликда учиб юрганидан кейин биз уларни бир-бирига туташтиришимиз ва икки космонавтнинг очиқ космос орқали бир кемадан иккинчи кемага ўтишини амалга оширишимиз лозим эди.

Илгари мўлжаллаб қўйилганидек кемалар автоматик равишда бир-бирига яқинлаштирилди, сўнгра қўлда бошқарилиб бир-бирига ёндоштирилди, ва маҳкам туташтирилди, бунинг натижасида орбитада экспериментал станция вужудга келтирилди. Жонажон совет юртимизнинг икки бўлаги олис космосда бирлаштирилди десак бўлади.

«Союз-5» кемасида учаётган ўртоқларим билан учрашишни бир кун сабрсизлик билан кутдим. Ҳатто орбитал бўлма деворига катта ҳарфлар билан: «Хуш келибсиз» деб ёзиб қўйдим.

Дўстларим Хрунов билан Елисеев кемадан-кемага ўтишда бу ишга ва экспериментларни ўтказишга шу қадар берилиб кетишдики, мен уларни кемага тезроқ кирсинлар деб шоширишга мажбур бўлдим. Евгений билан Алексей бир соат очиқ космосда бўлганларидан кейин «Союз-4» кемасига кириб олганларини кўриб бениҳоя хурсанд бўлиб кетдим.

Топшириқ бажарилганлиги тўғрисида партия Марказий Комитетига ва ҳукуматга хабар қилдик. Леонид Ильич Брежнев Николай Викторович Подгорний ва Алексей Николаевич Косигин ўртоқларнинг илиқ табриклари программани ниҳоясига етказиш учун кучимизга — куч қўшди.

Учиб бораётганимизда қилаётган ишларимиз тўғрисида радио ва телевидение орқали репортаж бериб турдик, ўзимизни қандай ҳис қилаётганлигимизни маълум қилиб бордик. Ўта юкланишга бардош беришимиз нормал даражада бўлди. Ерга қўнаётган чоғимизда парашют системаси очилганидан кейин Қарағанда шаҳрини ва унинг катта саноат корхоналарини кўрдик.

Бизни ўртоқлар кутиб туришган экан, улар дарров бизни қарши олишди. Дўстларимизнинг қарши олишидаги жўшқинлик ва самимият сабабли совуқ ни малигини билмай қолдик, ваҳолонки ўша пайтда ҳаво 37 градус совуқ эди.

Космосдаги кўп кунлик сафар шу тариқа поёнига етди.

Космосдаги учишларимиз Совет Ватани нақадар юксакликка кўтарилганлигини кўрсатувчи ёрқин далил бўлди.

Партиямиз халқимизнинг социализм ва коммунизм қуришдаги ҳамма ютуқлари улуғ Ленин номи билан боғланган. Социалистик жамият шароитида фан янги, мисли кўрилмаган кашфиётлар қилишига ва бу кашфиётларни меҳнат аҳлига хизмат эттиришига Владимир Ильич Ленининг имони комил эди. Ленин режаларининг амалга оширилишида қатнашганлигимиз ва буни кўриб турганлигимиз учун бахтиёрмиз.

Совет халқини Коммунистик партия Владимир Ильич Лениннинг улуғ васиятларини оғишмай амалга ошириб, тарихда мисли кўрилмаган йўллардан олиб бораётганлиги туфайли халқимиз фан ва техниканинг бугунги зўр тантанасига, социалистик тузумнинг зўр тантанасига етиб келди.

Жонажон юртимизда бизни яхши кутиб олганликлари учун Коммунистик партия Марказий Комитетига, СССР Олий Совети Президиумига, Совет ҳукуматига, сиз азиз ўртоқларнинг ҳаммангизга чин кўнгилдан ва чуқур ташаккур билдирамиз ва Ватаннинг ҳар қандай топшириғини бажаришга тайёрмиз.

Бунёдкор халқ — ижодкор халқ бўлган совет халқига шон-шарафлар!

Яшасин, барча ғалабаларимизнинг илҳомчиси ва ташкилотчиси Совет Иттифоқи Коммунистик партияси!

Митинг аҳли минбарга чиққан иккинчи самовий командирни қарсаклар билан кутиб олди. Космонавт-учувчи, полковник Борис Волинов нутқ сўзлайди.

Ўртоқ Б. В. ВОЛИНОВ нутқи

Азиз ўртоқлар!

Ернинг биринчи сунъий йўлдоши учирилганидан бери ўтган йиллар мобайнида космик календаримизга бир талай шонли саналар ёзилди. Мана энди жаҳон совет халқи эришган яна бир ажойиб ғалабанинг тағин бир марта шоҳиди бўлди.

«Союз-4» ва «Союз-5» кемаларининг космосдаги муваффақиятли учиши космик фазони ўрганиш ва ўзлаштириш учун мўлжаллаб қўйилган программани изчиллик билан амалга ошириш йўлида қўйилган янги қадам бўлди Биз космосда бир неча кун ишлаб катта ҳажмдаги илмий-тадқиқот экспериментларини бажардик.

Бизнинг экипажимиз «Союз-5» кемасида Владимир Шаталов бошқараётган «Союз-4» кемасининг учиши бошланган куннинг эртасига парвоз қилди. Сўнгра биз икки кундан кўпроқ группа бўлиб учиб юрдик. Кема экипажи пухта ва аниқ ҳаракат қилди.

«Союз-5» кемаси ўзининг юксак сифатли эканлигини кўрсатди. Аппаратлар ва кеманинг бутун системаси нуқсонсиз ишлади. Космосда уч кун учиб юриш давомида мен кеманинг йўлини тўғрилаб олмоқ учун қўл билан бошқарадиган системадан бир неча марта фойдаланишимга тўғри келди. Бу система унутилмас таассурот қолдирди. Жуда катта учар аппаратни бошқариш мумкин эканлигини ҳис қилганингда ҳосил бўлган ажойиб туйғуларни айтиб беришга сўз топа олмайсан киши.

«Союз» космик кемаларида шлюзлашнинг ўзига хос ноёб системаси яратилганлигини ҳам таъкидлаб ўтмоқчиман. Бу система имтиҳондан муваффақиятли ўтганлигини хурсандлик билан маълум қиламан. Ажойиб космик кемаларимиздаги бошқа аппаратлар, асбоблар ва ускуналар каби бу система ҳам «СССРда ясалган» деган юксак маркага эга.

Евгений Хрунов билан Алексей Елисеевнинг «Союз-4» кемасига ўтишлари учун кемаларнинг бир-бирини қидириши, бир-бирига яқинлашуви, ёндошуви ва туташтирилиши ва уларнинг «Союз-4» кемасига ўтиши биргаликда учишнинг энг масъулиятли ва тўлқинлантирувчи босқичлари бўлди. Дўстларим моҳирлик билан ҳаракат қилишди ва топшириқни аъло даражада бажаришди. Евгений билан Алексейнинг космосда кемадан-кемага ўтишларини оптик ва телевизион аппарати орқали кузатиб турдим, улар бу ўтишни ниҳоясига етказганликларини кўриб мен ўзимни бениҳоя бахтиёр ҳис қилдим.

Албатта, космосда дўстлардан ажралиб қолиш осон гап эмас, аммо Владимир Шаталов учовлон бўлиб маза қилишди. Бироқ мен ҳам зерикиб қолганим йўқ. Менинг иш куним космик экспериментлар программасини ўтказиш билан тўла банд бўлди.

Кемадаги борт системаларининг ишини текшириб кўриб ва бу тўғрида Ерга хабар қилиб, экспериментал космик станцияни ташкил этган кемаларни бир-биридан ажратдик ва ҳар бир кема ўз программасини бажаришни давом эттирмоқ учун космик фазода бир-биридан ажралиб кетди.

Владимир Шаталов экипажи учиш программасини тўла бажарганлигини радио орқали эшитиб жуда мамнун бўлдим ва дўстларимни жонажон юртимизга эсон-омон қайтиб тушганликлари билан муборакбод қилдим.

Синовлар ўтказиш, илмий техникавий ва медицина-биология тадқиқотларини ўтказиш учун мўлжалланган программани учишнинг охирги кунларида ниҳоясига етказдим. 18 январда «Союз-5» кемаси белгиланган районга беозор қўнди.

Азиз ўртоқлар!

Коммунистик партия ва Совет ҳукуматининг масъулиятли топшириғи бажарилди! Бу бизни жуда қувонтиради. Бизга кўрсатилган юксак ишонч учун Коммунистик партия Марказий Комитетига, Совет ҳукуматига ва халқимизга чин кўнгилдан раҳмат. Ўртоқларим каби мен ҳам янги топшириқларни бажаришга тайёрман.

Яшасин совет халқини ғалабадан-ғалабага олиб бораётган шонли Коммунистик партия!

Минбарда космонавт-учувчи, тадқиқотчи инженер полковник Евгений Хрунов.

Ўртоқ Е. В. ХРУНОВ нутқи

Азиз ўртоқлар! Дўстлар!

«Союз» космик кемалари группа бўлиб учаётганида Алексей Елисеев билан бирга жаҳонда биринчи бўлиб очиқ космосга қадам қўйган Алексей Леоновнинг экспериментини давом эттиришни ишониб топширишди. «Союз-5» кемасидан очиқ космосга чиқиш, очиқ космосда бир қанча илмий-техникавий тадқиқотларни ўтказиш ва «Союз-4» кемасига ўтиш вазифаси олдимизга қўйилган эди. Ерда ўтказилган махсус машқлар ва учиш вақтида ўтказилган махсус машқлар бутун учиш программасини, экипажларнинг бир-бири билан келишиб ҳаракат қилишини яхши такомиллаштиришимизга ва экспериментни ўтказиш техникасини ўзлаштириб олишимизга имкон берди.

Космик кемалар мана шу мураккаб ва масъулиятли топшириқни бажариш учун зарур ускуналарнинг ҳаммаси билан таъминланган эди. Командирлар Владимир Шаталов билан Борис Волинов кемаларни бир-бирига яқинлаштиришни, ёндоштиришни ва муваффақиятли равишда туташтиришни моҳирлик билан бажардилар. Бир кемадан иккинчи кемага ўтишни биринчи бўлиб бошлаш шарафи менга муяссар бўлди. Алексей Елисеев билан Борис Волинов скафандрни кийиб олишимга ёрдам беришди ва орбитал бўлинма қопқоғини очиб очиқ космосга чиқдим. Совет мутахассислари яратиб берган ва ҳаётни таъминловчи мустақил ишлайдиган системага эга бўлган янги скафандрлар кийган ҳолда биз космик фазода турдик. Бу скафандрлар космосда ишлашнинг бехатар ва ўнғай бўлишини таъминлаётганлигига қаноат ҳосил қилдик.

Шундай дақиқаларда совет халқи космосни тадқиқ қилиш соҳасида эришган муваффақиятлари учун нақадар фахрланганлигимиз ва хурсанд бўлганлигимизни айтиб беришга сўз топиш қийин.

«Союз-5» кемасидаги орбитал бўлинманинг қопқоғини очиб чиққанимдан кейин Ерни, қопқора осмонни кўрдим. Ўзимни гўё самолёт эшиги олдида тургандек ва парашют билан сакрашим кеpакдек ҳис қилдим. Гарчи биз Ердан 200 километрдан баландроқда бўлсак ҳам менга Ер яқиндек бўлиб кўринди. Мен кемаларга қарадим. Бир-бирига туташтирилган бу кемалар уфққа нисбатан бурчак ҳосил қилиб учаётган катта иншоот эди. Тадқиқотларнинг мўлжалланган программасини бажариб, «Союз-4» кемасига ўтиб олганимдан кейин унинг орбитал бўлинмасига кириб Алексей Елисеевнинг очиқ космосга чиқишини ва очиқ космосдаги ишини кузатиб турдим. Биз у билан бирга «Союз-4» кемасига худди ўз уйимизга киргандек кириб олдик.

Владимир Александрович ўзининг кемасида бизни нақадар хурсанд бўлиб кутиб олганлигини тасаввур қилишингиз мумкин! Биз унга «Союз-4» кемасининг учишига бағишланиб 15 январда чиққан «Правда», «Известия» газеталарини топширдик. Шу билан бирга биз унга ота-онаси, хотини ва дўстларининг табаррук хатларини ҳам топширдик.

Кўриб турибсизки ўртоқлар, космосда илмий экспериментларни бажаришдан ташқари космос почтальони бўлиб «ишлашимизга» ҳам тўғри келди.

Алексей Елисеев билан мен Ердан космосга чиқиб бошқа кемага ўтиб ва шу кемада учиб кейин қайтиб тушдик. 15 январда биз Борис Волинов командирлик қилаётган «Союз-5» кемасида космосга парвоз қилдик, 17 январда эса, «Союз-4» кемасининг командири Владимир Шаталов билан бирга шу кемада жонажон юртимизнинг ерига беозор қўндик.

Учувчи бошқарадиган «Союз-4» ва «Союз-5» кемаларининг иши Ер орбитасида уларнинг бир-бирига туташтирилганлиги, космонавтларнинг бир кемадан иккинчи кемага ўтганлиги космосда янги йўллар очиб берди.

Азиз москваликлар!

Унутилмас даражада илиқ қарши олганларингиз учун сизларга чин кўнгилдан раҳмат.

Дўстларимиз космонавтлар номидан ва ўз номимдан халқимизни ва партиямизни ишонтириб айтаманки, биз Коммунистик партия Марказий Комитетининг ва Совет ҳукуматининг Коинотни ўзлаштиришга оид янги топшириқларини шараф билан бажаришга тайёрмиз.

Совет олимлари, ишчилари, конструкторлари, инженерлари, техникларига шон-шарафлар!

Яшасин, инсониятнинг порлоқ келажаги коммунизм!

Космонавт учувчи, «Союз-4» ва «Союз-5» кемаларининг борт инженери, техника фанлари кандидати Алексей Елисеев сўзга чиқади.

Ўртоқ А. С. ЕЛИСЕЕВ нутқи

Азиз ўртоқлар, дўстлар!

Космосда учишдан иборат бизга катта ишонч билдирганликлари учун партиямизга, ҳукуматимизга ва совет халқига чин кўнгилдан менинг ҳам ташаккур айтишимга ижозат бергайсиз.

Аввало «Союз» кемаларига бу ерда менинг ўртоқларим — космонавтлар берган юксак баҳога тўла равишда қўшиламан.

Евгений Хрунов билан биз космосга бир марта учишнинг ўзида иккита «Союз» кемасида бўлиш ва ишлаш бахтига муяссар бўлдик, жаҳонда биринчи экспериментал орбитал станцияни қуришда бевосита қатнашишга муваффақ бўлдик. Борт-инженер сифатида шуни маълум қиламанки, «Союз-4» ва «Союз-5» кемаларининг системаси ва аппаратлари кемалар алоҳида-алоҳида учганида ҳам, туташтирилган ҳолда учганида ҳам аниқ ва пухта ишлади.

Станция экипажи унинг ҳамма системаларини космик фазода синаб кўрди. Ишлашимиз ва дам олишимиз учун ҳақиқатан шинам шароит мавжуд эди. Космосда ҳар биримизнинг алоҳида-алоҳида хонамиз бор эди, десак бўлади.

Икки кемани бир-бирига туташтириш ва орбитада учиб борилаётган вақтда икки космонавтнинг жаҳонда биринчи бўлиб, бир кемадан иккинчи кемага ўтиши учиш программасининг асосий вазифаларидан бири бўлди. «Союз-5» кемаси билан «Союз-4» кемасини бир-бирига яқинлаштирмоқ учун зарур маневрлар қилинди. Кемалар автоматик равишда бир-бирига яқинлашиб, уларнинг орасида юз метр масофа қолганида ҳар бир кема қўл билан бошқариш системасига ўтказилди ва улар зўр маҳорат билан бир-бирига ёндоштирилди. Шундан сўнг, кемалар механик равишда бир-бирини тортиб олди, бир-бирига қаттиқ туташди ва электр системалар бирлаштирилди.

Евгений Хрунов билан мен учун энг масъулиятли пайт бошланди. Биз очиқ космос орқали «Союз-5» кемасидан Союз-4» кемасига ўтишимиз керак эди. Бу вазифанинг мураккаблигини яхши билар эдик ва уни бажаришга пухта тайёрланган эдик.

Евгений билан мен белгиланган вақтда орбитал бўлмага ўтиб, Волинов ёрдамида скафандрларни кийиб олдик. Кема командири бизнинг қўлимизни сиқиб, ўзининг иш жойига қайтиб борди. Шундан сўнг космосга чиқадиган қопқоқ очилди. Унутилмас дақиқалар бошланди. Евгений биринчи бўлиб, қопқоқни очиб чиқди, атрофга назар ташлади, иккинчи кемага ўтишга ва мўлжалланган топшириқларни бажаришга киришди.

Мен унинг ҳаракатларини ва ўтишини диққат билан кузатиб туриб, телефон орқали у билан гаплашиб турдим, сўнгра «Союз-4» кемасига ўта бошладим, кейин эса, мен ҳам очиқ космосга чиқдим.

Космосга чиқаётган одам ўзини қандай ҳис қилганлигини: вазнсизликни, Ернинг сира ақл бовар қилмас манзараларини ва порлаб турган юлдузларни ҳеч бир нима билан таққослаб бўлмаса керак! Совет халқининг ақл-заковати ва қўли билан яратилган иккита космик кема ана шундай белоён Коинотда учиб бормоқда.

Евгений каби мен ҳам мўлжалланган экспериментларни, тадқиқотларни бажаришга киришдим, бир қанча монтаж операцияларимизни адо қилдим, сўнгра мен ҳам «Союз-4» кемасига кирдим. Қопқоқ ёпилди. Ҳамма иш кўнгилдагидек бажарилди. Космос орқали иккинчи космик кемага ўтиш муваффақиятли тугалланди. Скафандрларни очдик. Шу ондаёқ бизни кема командири Владимир Шаталов иссиқ бағрига босиб, қучоқлаб олди.

Тадқиқотлар программаси давом эттирилаверди. Кемалар тўрт ярим соат бирга учиб юрганидан кейин, бир-биридан ажралди. Биз ўзимизни космосга олиб чиққан, энди узоқлашиб бораётган «Союз-5» кемасини кинолентасига суратга олдик.

Программа бажарилгандан кейин кемамиз эсон-омон жонажон Еримизга тушди. Космосда ўтказилган илмий тадқиқотлар ва экспериментлар жуда кўп материал берди.

Партия, ҳукумат ва бутун совет халқи бизга катта ғамхўрлик қилиб, диққат-эътибор бераётганликларини учиш вақтида ҳамиша сезиб турдик, уларнинг илиқ табрикларини олдик. Мана шуларнинг ҳаммаси учун астойдил раҳмат.

Коммунистик партия ва Совет ҳукуматини ишонтириб, шуни айтаманки, космик фазони ўзлаштиришдаги янги вазифаларни бажариш учун бутун кучимни, билим ва тажрибаларимни беришга тайёрман.

Яшасин улуғ Совет Ватанимиз!

Совет Иттифоқи Коммунистик партиясига шон-шарафлар!

КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежневга сўз берилади.

Ўртоқ Л. И. БРЕЖНЕВ нутқи

Азиз ўртоқлар ва дўстлар!

Қувончли воқеа бугун ҳаммамизни мана шу залга олиб келди: Ажойиб космик сафардан куни кеча қайтиб келган ўзининг мард фарзандларини — коммунист, ватанпарвар космонавт-учувчилар Владимир Александрович Шаталовни, Борис Валентинович Волиновни, Алексей Станиславович Елисеевни ва Евгений Васильевич Хруновни совет халқи зўр ифтихор билан шарафламоқда.

Қудратли учирувчи ракета 14 январда «Союз-4» кемасини космосда белгилаб қўйилган орбитага олиб чиқди. Шундан сўнг орадан бир кун ўтгач, иккинчи космик кема — уч космонавтдан иборат бўлган «Союз-5» кемаси космосга жўнатилди. Мана шу икки кема учирилганлиги маълум бўлганидан кейин одамларнинг қулоғи шу кемаларда бўлиб қолди. Космосни забт этишда янги жиддий босқич бошланаётганлигини, янги жуда катта шижоат қилинаётганлигини ҳамма тушуниб олди ва бу тўғридаги хабарларни сабрсизлик билан кутиб турди. Ҳақиқатан ҳам шундай кутишларга яраша жуда катта иш қилинди.

16 январда тўлқинлантирувчи хабар бутун дунёга тарқалди: Ўртоқ Шаталов ва ўртоқ Волинов бошқариб бораётган «Союз-4» ва «Союз-5» космик кемалари орбиталарда кўп марталаб маневрлар қилганидан кейин, минг километрдан кўпроқ масофадан бир-бирига яқинлашиб келганидан кейин, бир-бирига жуда яқин бўлиб қолди ва қўлда бошқариш системаси ёрдамида бир-бирига маҳкам туташтирилди. Шундай қилиб одамнинг космосни ўзлаштиришида янги муҳим марра қўлга киритилди: Ер атрофидаги орбитада ичида тўртта бўлмаси ва тўрт кишилик экипажи бўлган икки кемадан иборат жаҳонда биринчи экспериментал космик станция ишлай бошлади.

Ўзларингизга маълумки, сўнгра «Союз-5» кемаси экипажининг аъзолари космонавтлар Хрунов билан Елисеев ўртоқлар скафандрларини кийиб, кемадан очиқ фазога чиқдилар, зарур ишларни бажариб, ўртоқ Шаталовнинг «Союз-4» кемасига, яъни қўшни кемага эсон-омон ўтиб олдилар. Миллион-миллион кишилар дадиллик билан қилинган мана шу экспериментнинг шоҳиди бўлдилар, жасур космонавтларимизнинг ҳаракатларини телевидение орқали кузатиб турдилар.

Икки совет космик кемасининг биргаликда учиши тўрт ярим соат чамаси давом этди. Сўнгра, олимларнинг тадқиқот учун берган программаси бажарилганидан кейин «Союз-4» ва «Союз-5» кемалари бир-биридан ажралиб, мустақил учишни давом эттирди.

Мана шу қаҳрамонлик эпопеяси вақтида кўпгина ишлар қилинди. Бу тўғрида мутахассислар ўз фикрларини батафсил гапириб берадилар. Лекин ҳозирнинг ўзида ҳам шуни айтиш мумкинки космонавтлар космик кемаларни жуда мураккаб синаш ишларини, янги катта илмий тадқиқотларни ўтказдилар.

Шуни хурсанд бўлиб айтмоқ кераки, мана шу мураккаб учишнинг бутун давомида ҳар иккала космик кемаларда ўрнатилган аппаратлар ҳам, бу кемалардаги системаларнинг ҳаммаси ҳам нуқсонсиз ишлади. Бу эса мазкур кемаларни яратган кишилар меҳнатининг сифати юксак даражада эканлигини кўрсатиб турибди. Олимларнинг топшириқлари бажарилди, мўлжалланган илмий-техникавий тадқиқотлар ва экспериментлар муваффақиятли ўтказилди. Совет мамлакатининг вакиллари ҳар қачон бўлганидек космосда виждонан ишладилар, тўппа-тўғри айтиш керакки, улар жуда зўр муваффақият билан ишладилар. Мўлжалланган ишлар битганидан кейин, 17 январда «Союз-4» кемаси ва 18 январда «Союз-5» кемаси эсон-омон жонажон юртимизга қайтиб, Совет Иттифоқининг белгиланган районларида Ерга беозор қўнди.

Космосни ўзлаштиришни давом эттирмоқ учун шу кунларда Шаталов, Волинов, Елисеев ва Хрунов ўртоқлар қилган ишларнинг аҳамияти ниҳоят даражада катта. Катта илмий орбитал станциялар вужудга келтириш учун муваффақиятли негиз яратилди, космонавтларнинг группа бўлиб космосга чиққанлиги ва бир кемадан иккинчи кемага ўтганлиги мана шундай космик станцияларга хизмат кўрсатмоқ учун, бу станцияларнинг экипажларини алмаштирмоқ учун шарт-шароит яратиб беради. Ер атрофидаги орбитада учиб борилаётган вақтда ёки планеталараро масофадаги узоқ сафарлар вақтида бирор авария рўй бериб қолган тақдирда космонавтларни қутқариб олиш вазифасини ҳал этмоқ учун ҳам имконият яратилди.

Шу нарсани уқтириб ўтмоқчиманки, ўртоқлар, космик кемаларимизда учишларнинг, шунингдек автомат станцияларни космосга чиқаришнинг амалий аҳамияти космик фазони том маъноси билан тадқиқ қилишдан кўра ҳам анча кенг доирани ўз ичига олади. Ҳозирги вақтнинг ўзида ҳам космосдаги тадқиқотларнинг самараларидан аслини олганда Ер куррасидаги ҳамма халқлар фойдаланмоқда. Фан ва техниканинг космовидение, ўта олис масофалар орқали телефон ва телеграф алоқаси сингари соҳаларини, об-ҳаво маълумотларини тузишда космик аппаратлар иштирок қилаётганлигини, денгиз кемаларининг космик навигациясини айтиб ўтиш кифоя қилади.

Шундай қилиб, космосни ўрганиш ишларимизни кенгайтириш билан биз инсониятнинг келгусидаги жуда катта ғалабалари учун, бу ғалабаларнинг самараларидан келажак авлодларнинг фойдаланиши учун негиз яратибгина қолмасдан, шу билан бирга Ер юзидаги аҳоли учун, халқларимиз учун, коммунистик қурилишимиз учун ҳозирги куннинг ўзида ҳам космосни ўрганиш борасидаги бу ишларимиздан бевосита амалий фойдаланмоқдамиз.

Ўртоқлар, биз шуни айтишга тўла ҳақлимизки «Союз-4» ва «Союз-5» кемаларининг учиши муваффақиятли ўтганлиги совет фани ва техникасининг катта ютуғи бўлди, совет кишилари мардлиги ва шижоатининг, ақл-заковати ва меҳнатининг янги тантанаси бўлди. Яқинда Америка космонавтлари Ой атрофини айланиб, учиб ўтганликлари ҳам, совет планеталараро автомат станциялари «Венера-5» ва «Венера-6» узоқ мақсад сари дадил парвоз қилганлиги ҳам, «Союз-4» ва «Союз-5» кемаларининг муваффақиятли учганлиги ҳам — мана шуларнинг ҳаммаси космоснинг сирли дунёсини забт этиш йўлида инсоният қўйган янги улкан қадамлардир.

Ватаннинг фахрли ва мураккаб топшириғини шараф билан бажарган ўзининг қаҳрамон фарзандларини совет халқининг вакиллари мана энди яна шу ерда, қадимий Кремль залида улуғламоқда. Биз уларнинг шижоатига тасанно айтмоқдамиз, бутун буюк халқимиз номидан уларга миннатдорчилик ва ташаккур изҳор қилмоқдамиз.

Зўр мамнуният билан сизларга шуни маълум қилмоқчиманки, партия Марказий Комитетининг ва Совет ҳукуматининг таклифига биноан СССР Олий Совети Президиуми «Союз-4» ва «Союз-5» космик кемаларида учиш чоғида кўрсатган мардликлари ва қаҳрамонликлари учун Владимир Александрович Шаталов, Борис Валентинович Волинов, Алексей Станиславович Елисеев ва Евгений Васильевич Хрунов ўртоқларга Совет Иттифоқи Қаҳрамони унвонини бериш, Ленин ордени ва «Олтин юлдуз» медали топширишга қарор қилди. Уларнинг ҳаммасига «СССР космонавт учувчиси» унвони ҳам берилди.

Азиз Шаталов, Волинов, Елисеев, Хрунов ўртоқлар! Сизларнинг шижоатингизга қойил қолиб фахрланаётган юз миллионлаб ватандошларнинг фикр ва ҳис-туйғулари ҳозир сизларга қаратилган. Мана шу ҳис-туйғуларни ва фикрларни ифодалаб ленинчи партиямиз Марказий Комитети номидан, Совет ҳукумати, СССР Олий Совети Президиуми номидан ва барча совет кишилари номидан сизларни эришилган ғалаба билан қизғин муборакбод қилишга, Ватаннинг олий мукофоти билан қутлашга ҳамда кейин ва муҳим ишингизда янги муваффақиятлар тилашга ижозат бергайсиз.

Космонавтларимизнинг барча қариндош уруғлари ва ёр-биродарларини ҳам чин кўнгилдан муборакбод қилишга ижозат бергайсиз. Ўғилларингиз, эрларингиз, оталарингиз ғалаба қучиб қайтиб келганликлари билан сизларни қутлайман! Сизлар уларнинг ишлари билан фахрланишингиз мумкин. Совет тузумимиз шароитида ўсиб етишган, комсомол ва партия тарбиялаган бу кишилар машҳур қўшиқ сўзлари билан айтганда, эртакни ҳақиқатга айлантирадиган, масофа ва кенгликларни енгадиган кишилар сафига кирдилар. Улар Ватанимиз ва бутун инсоният тарихига янги ёрқин саҳифа ёздилар. Қаҳрамонларимизга шон-шарафлар бўлсин!

Шундай ҳолларнинг ҳаммасида бўлгани каби ҳозир ҳам бизнинг бутун фикри-зикримиз мана шу шижоатни кўрсатиш имкониятини яратиб берганларга миннатдорчилик ҳислари билан қаратилмоқда. Уларнинг ўткир таланти ва дадил назарий тафаккурлари, зўр конструкторлик санъатлари ва техникавий маҳоратлари билан космосни забт этувчи жасур кишиларимизга ажойиб космик кемаларни яратиб берган кишиларнинг меҳнатини юксак даражада қадрламоқдамиз.

Космосни ўзлаштиришдан иборат катта иш билан шуғулланаётганларнинг ҳаммаси — атоқли олимларимиз, назариётчиларимиз ва конструкторларимизга, инженерларимиз ва техникларимизга моҳир ишчиларимизга, меҳрибон ва тажрибакор медикларимизга буюк шон ва шарафлар бўлсин! Улардан бутун халқимиз миннатдор.

Ер юзининг ҳамма томонидан келаётган жуда кўп қутловлар ва табриклар «Союз-4» ва «Союз-5» кемалари учишининг аҳамиятига бутун дунё юксак баҳо бераётганлигини кўрсатиб турибди. Кези келгандан фойдаланиб биз шу кунларда совет кишиларининг космосдаги янги ғалабаси муносабати билан ўзларининг қутловларини юборган коммунистик ва ишчи партияларнинг Марказий Комитетларига, қардош социалистик мамлакатларнинг ҳукуматларига, бошқа давлатларнинг раҳбарларига, кўпгина мамлакатларнинг олимлари, жамоат ташкилотлари ва арбобларига самимий миннатдорчилигимизни изҳор қиламиз.

Бизнинг янги космик «командамиз» Юрий Гагарин ишларини муносиб давом эттирди, ўз ажойиб ўтмишдошларининг муносиб ўртоқлари бўлди. Совет Иттифоқининг ўзи биринчи бўлиб Ернинг сунъий йўлдошини яратганлиги ва орбитага чиқарганлигини, одамни биринчи бўлиб космик сафарга учирганлигини, одамни биринчи бўлиб очиқ космик фазога чиқарганлигини жаҳон асло унутмайди

Мамлакатимиз фан ва техника пионерларининг порлоқ авлодини етиштириб берди. Бу ерда радионинг ихтирочиси Александр Степанович Попов ва космонавтиканинг отаси бўлган, ўзининг асарлари билан давримизнинг космик фанини ривожлантирмоқ учун жуда катта аҳамиятли ишлар қилган Константин Эдуардович Циолковский сингари гениал олимларнинг номларини айтиб ўтишнинг ўзи кифоя қилади. Совет фани ва техникасининг ҳозирги кундаги жуда катта муваффақиятлари совет олимлари эстафетани ўзларининг буюк ўтмишдошлари қўлидан муносиб равишда қабул қилиб олганликларини ва социалистик тузумимиз яратиб берган имкониятларга, Коммунистик партиянинг ва бутун халқнинг ғамхўрлиги ва мададига таяниб илм-фанни ривожлантиришда, инсон билимларини бойитишда, космосни забт этишда янгидан-янги муваффақиятларга эришаётганликларини яққол кўрсатиб турибди.

Фан ва техникамизни бутун чоралар билан ривожлантиришга, энг янги илмий кашфиётларни, таклифларни ва ихтироларни ишлаб чиқаришга жорий қилишга, хуллас, мамлакатимизда илмий-техникавий революцияни изчиллик билан кенг миқёсда амалга оширишга Коммунистик партия ва Совет ҳукумати ҳамиша диққат ва эътибор бериб келмоқда. Ҳозирги замон шароитида бу иш коммунизм қурилишининг, ҳеч шубҳасиз энг муҳим участкаларидан бири бўлиб қолди. СССРда коммунистик жамиятнинг бутун моддий-техника базасини муваффақиятли ривожлантириш ҳозир мана шу участкага боғлиқ.

Ўртоқлар! Совет олимлари ва тадқиқотчиларининг ҳар бир муваффақияти, «Союз-4» ва «Союз-5» космик кемаларининг учиши сингари ҳар бир муваффақият қудратли социалистик саноатимизнинг кўпгина тармоқлари бажараётган жуда катта иш туфайли вужудга келмоқда. Космосдаги ғалабаларимиз айни вақтда металлургларимиз, машинасозларимиз, асбобсозларимизнинг, электрон саноати ходимларининг, алоқа воситаларини яратиб берувчиларнинг ва бошқа жуда ва жуда кўп кишиларнинг ҳам ғалабасидир. Космик фазода бундан буён ҳам ўтказиладиган тадқиқотлар программаси саноат ходимлари олдига ҳам янги жиддий вазифаларни қўяди. Бунда гап юқори сифатли янги ускуналар, асбоблар, аппаратларни яратиб бериш, янги, тағин ҳам мукаммаллашган материалларни яратиб бериш тўғрисида боряпти.

Шу вазифаларни муваффақиятли ҳал этиш фақат космосни ўзлаштириш учунгина эмас, шу билан бирга бутун халқ хўжалигимизнинг ҳамма тармоқларида фан ва техникани янада тараққий эттириш учун ҳам жуда катта аҳамиятга эга бўлган ишдир. Космосдаги тадқиқотлар бутун экономикамизни олға силжитишга мана шу тариқа ёрдамлашмоқда. Ишчилар синфимиз сингари совет далаларининг меҳнатчилари ҳам космонавтларнинг шижоатларига жавобан ўз ишларида янги муваффақиятларга эришаётганликлари, ўзларининг планлари ва топшириқларини ошириб бажараётганликлари шунинг учун ҳам жуда қонуниятли бир ҳолдир. Бу — меҳнат билан фан иттифоқининг жонли тимсолидир, социалистик жамиятимизнинг бузилмас маънавий, сиёсий бирлигининг ифодасидир.

Азиз ўртоқлар! Совет халқи В. И. Ленин туғилган куннинг яқинлашиб келаётган буюк юз йиллигини космик фазони ўзлаштиришдаги ёрқин муваффақиятлар билан ҳам, Ер юзида эришаётган ўзининг ажойиб меҳнат ғалабалари билан ҳам кутиб олмоқда. Бемалол айтиш мумкинки, совет кишиларининг шонли ишлари янги йил давомида тағин ҳам кўпайтирилади ва мамлакатимизда коммунистик жамият қурилишининг янги муҳим босқичини очиб беради. Тинч бунёдкорлик меҳнатида ғалабаларни қўлга киритиш, фанни ривожлантиришда муваффақиятларга эришиш, партиямиз ва Совет давлатининг мустаҳкам тинчлик ва социализм иши учун халқаро майдонда олиб бораётган курашида ютуқлар қозониш — улуғ Ленин юбилейини нишонлашнинг энг яхши усулидир.

Қаҳрамон космонавтларимизга шон-шарафлар!

Яшасин буюк совет халқи!

Яшасин севикли Ватанимиз — Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи!

Яшасин ишончли дарғамиз — Совет Иттифоқи Коммунистик партияси, Ленин партияси!

(Ўртоқ Л. И. Брежнев нутқи зўр эътибор билан тингланди ва бирнеча бор гулдурос қарсаклар билан бўлиниб турди).

* * *

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Н. В. Подгорний сўзга чиқади. У, самовий сафар қаҳрамонларига мурожаат қилиб, бундай дейди: Космонавтика тарихига яна бир шонли саҳифа ёзилди. Бу саҳифа совет фани ва техникаси эришган катта ютуқлар ҳақида, космонавт-учувчиларимизнинг юксак шахсий фазилатлари тўғрисида ёрқин ҳикоя қилади. Н. В. Подгорний яна бундай дейди: СССР Олий Совети Президиуми, шу тантанада ҳозир бўлганлар номидан, барча совет халқи номидан қадрли космонавтларимизни социалистик Ватанимизнинг шон-шуҳратини янада оширган ажойиб ғалаба билан самимий қутлашга рухсат этгайсиз. Коммунистик партия ва Совет давлати ўз фарзандлари учун ифтихор ҳис-туйғулари билан тўлиб-тошган ҳолда, чуқур миннатдорчилик билдириб, уларнинг жасоратини Ватаннинг олий мукофоти билан тақдирлади.

Н. В. Подгорний Владимир Александрович Шаталовга, Борис Валентинович Волиновга, Алексей Станиславович Елисеевга, Евгений Васильевич Хруновга Совет Иттифоқи Қаҳрамони унвони бериш тўғрисида ҳамда уларга «СССР космонавт-учувчиси» унвони бериш тўғрисида СССР Олий Совети Президиуми фармон чиқарганлигини маълум қилди.

Н. В. Подгорний митинг, барча қатнашчиларининг гулдурос қарсаклари остида қаҳрамонларга мукофотларни топширади, самовий биродарларга Ватан шон-шуҳрати йўлида янгидан-янги муваффақиятлар ва жасоратлар тилайди.

Митинг ёпиқ деб эълон қилинади. Залда Совет Иттифоқи давлат гимнининг садолари янграйди. Янги самовий қаҳрамонлар шарафига, Советлар мамлакатининг буюк зафарлари шарафига гулдурос қарсаклар янграйди. (ТАСС).

БОРСА КЕЛМАСДАН КЕЛГАН ОЛИМА

Республикамизнинг ярмидан кўпроқ ерлари чўллар, дарахтсиз саҳролар ва кўчма қумлардан иборатдир. Қуш учса қаноти, одам юрса оёғи куядиган — борса келмас саҳролардан бири Орол денгизининг жанубида ва Ғарби-жанубида жойлашган бўлиб, унинг ўртаси шўрхок, тақир ва туз қазиб оладиган ер ва шўр кўллар билан қопланган. У Устюрт баланд текислигининг бир чекаси билан туташиб кетади. Бу ерлар яқин кунларгача геологик жиҳатдан оқ-бўз ер ҳисобланар эди. Устюрт даштлиги ер юзида бирдан-бир сақланиб қолган ҳайвон тури-Сайғоқлар галасининг макони, бўри ва заҳарли илонлар диёри эди. Секин-аста ана шу бебош раҳмсиз саҳро ҳам кишилар хоҳишига бўйсунмоқда.

Раҳмсиз дедик. Ҳақиқатан ҳам ана шундай. Бу ердан революцияга қадар неча бор табиатшунос сайёҳлар ўтган ва уларнинг кўпчилигини чўл ўз қаърига қайтмас қилиб тортганлиги халқимизга маълум. Чунки салгина йўлдан адашишнинг ўзи ўлим эди. Сабаби бу ерларда ҳаёт — сув билан ўлчанади.

Геологлар республикамиз ер ости бойликларини очиш учун ҳар қанчалик қийинчиликларни енгиб баланд тоғ чўққиларига, аёвсиз саҳро бағриларига кириб борадилар ва у ерларда кон қидирадилар...

Шарипа Содиқова ҳам 10-синфни битиргач, геолог касби — хотин-қизлар касби эмас деган гапларга қарамай ТошПИнинг геология факультетида таҳсил кўрди, уни битиргач, Тошкентдаги нефть ва газ институтида ишлай бошлади. Унинг тез кунда яхши геолог бўлиб етишишини сезган республикамизнинг етакчи нефтчи олимларидан академик Обид Акромхўжаев Шарипани ўз тарбиясига олди ва унга аспирантурага киришни тавсия қилди. Шу кезларда Бухородаги Газли конидан сўнг Бухоро-Хива хавзасида, марказий Қорақумда, Кушка ва Байрам-Али атрофларида, Жанубий Эмба ва Манғишлоқда нефть-газ конлари кетма-кет очила бошлади.

Айни бир вақтда шу нефть-газ районлари орасида жойлашган Устюртда нефть-газ борлиги муаммо эди. 1965 йилларга келиб Шахпахтада, 1968 йили Қувонишда отилиб чиққан газ фонтанлари бу районнинг газ ва нефтга бой эканлигидан дарак берди. Бу эса ўз навбатида академик О. Акромхўжаев, Л. Ф. Астафьева, А. Валиев, Г. Дикенштейн, Х. Инағомов, З. Иброҳимов, Х. Авазхўжаев, Т. Алиевларнинг шу район учун берган маълумотларининг оқланиши ва илмий назариясининг амалий исботи эди. Бу районнинг яна ҳам янгидан-янги нефть, газ конларига бойлигини очиш учун у ердаги тоғ жинсларининг таркибини, ҳосил бўлиш шароитларини синчиклаб ўрганиш зарур эди. Ана шундай ниҳоятда масъулиятли ишлардан бири Жанубий Устюрт хавзаси — борса келмасни текшириш истеъдодли тадқиқотчи Шарипа Содиқова зиммасига юклатилди. 1961 йилдан бошлаб у Устюрт саҳроларини кеза бошлади. Парма қудуқлари олдида тунларни бедор ўтказиб, қудуқдан чиққан тоғ жинси намуналарини синчиклаб ўрганди ва уларни кичик халтачаларга жойлар эди.

Пармалаш асбоблари баъзи сабабларга кўра тўхтаб қолгандагина Шарипа намуна халтачаларини рюгзакка жойлаб лагерь томон йўл олар эди. Сувсизликдан чанқабми, ёки бедорликдан ҳорибми, унинг оёқлари босмас, рюгзакдаги юк борган сари оғирлашар, гўё Устюрт ўз тошларини ўрганишдан қизғаниб бермайман, деб ерга торта ётгандек туюлар эди.

Бундай дала фасли бир йил эмас, уч йил давом этди. Олинган намуналар сони мингдан ҳам ошиб кетди. Энди уларни комплекс усуллар билан анализ қилиш ва олинган натижаларни илмий равишда умумлаштириш, жанубий Устюрт ҳавзасининг нефть-газ истиқболини аниқлаш зарур эди. Беш йиллик тинимсиз меҳнат, безовта кунлар, уйқусиз тунлар ўз самарасини кўрсатди. Шарипа Содиқова ўз меҳнатига якун ясаб, олинган илмий натижаларни диссертация сифатида мужассамлаштириб олимлар кенгашига ҳавола қилди. Кўпчилик илмий хулосалардан бирида Шарипа жанубий Устюрт ҳавзасининг чуқурроқ жойларида нефть-газ конлари кўздан беркиниб ётибди, у ерларда айни бир вақтда бирламчи ва иккиламчи нефть-газ конларини учратиш мумкин деган қатъий қарорга келди.

Қизиғи шу ердаки, бир хил соддадил геологлар бу ерларда кўтаринки жойларни пармалаб нефть-газдан дарак бўлмагани учун бу районни истиқболи паст деган уқтиришларни Шарипа Содиқова илмий равишда рад этди ва пармалаш ишларини давом эттиришни тавсия қилди.

Шарипа Содиқова геология-минералогия фанлари кандидати деган илмий даражани олиш учун кеча олимлар кенгашида диссертация ёқлади.

Биз ҳам Шарипа Содиқовага келгуси илмий ишларида муваффақият тилаб, борса келмаснинг нефть-газга бой истиқболли район эканлигини амалда тасдиқлашига умид қиламиз.

М. ЗОКИРОВ,
Ўзбекистон ССР Фанлар академияси Ҳ. М. Абдуллаев номидаги геология ва геофизика институтининг катта илмий ходими.

САБЗАВОТ — АҲОЛИГА...

ШАҲАР ХАЛҚ КОНТРОЛИ КОМИТЕТИДА

7 январдан 10 январгача шаҳар халқ контроли комитети картошка ва сабзавот сотиш юзасидан оммавий текшириш ўтказди.

«Ташзаготплодоовошчторг» ва район озиқ-овқат савдоси фаолиятини текшириш шуни кўрсатдики, улар картошка, пиёз ва бошқа сабзавотлар билан савдо қилишда узилишга йўл қўйибгина қолмай, шаҳар аҳолиси томонидан кўпгина шикоят тушишига, улар қишга мутлақо тайёр эмасликларини фош қилишга эришилди.

Кўпгина магазинларда савдо қилиш учун оддий шароитлар ҳам яратилгани йўқ: эшиклар маҳкам ёпилмайди, ёриқлар бекитилмаган, йўллар қордан тозаланмайди. Бунинг натижасида, «Ташзаготплодоовошчторг» ва район озиқ-овқат савдоси ихтиёридаги кўпгина магазинларда сабзавот ва картошка музлаб қолган. Шундай маҳсулотлар савдо қоидаларига хилоф равишда аҳолига сотилиб, харидорларнинг норозилигини уйғотган.

Куйбишев, Фрунзе, Киров районларининг (директорлари З. З. Ҳусанов, Х. М. Муҳамедов, Ф. М. Мусаев) кўпгина магазинлари, шунингдек, Октябрь, Ҳамза районлари ҳамда бошқа район озиқ-овқат савдоси ташкилотларининг баъзи магазинлари музлаган картошкани сотишган. Киров район сабзавот омборида (янги қурилаётган цирк биносида) 40 тонна музлаган картошка топилди. Холбуки, бу ерда сабзавотни сақлаш учун барча шароитлар бор.

Шаҳар савдо бошқармаси ходимлари сабзавот ва картошка билан мунтазам савдо қилишни йўлга қўйишда катта хатога йўл қўйишдилар.

«Ташгорпродторг»да маҳсулотларни тарқатиш нормаси қўпол равишда бузилмоқда. Бу ерда ҳозир 7 минг тонна ўрнига 860 тонна картошка, 1000 тонна пиёз ўрнига эса фақат 415 тонна пиёз бор.

Шундай қўпол хатога йўл қўйиш натижасида текширилган 120 магазиндан 20 тасида картошка, пиёз, лавлаги, ошқовоқ ва бошқа сабзавот маҳсулотлари мутлақо йўқ эканлиги маълум бўлди. Бу эса чайқовчиларга катта йўл очиб берди.

«Ташгорпродторг» шаҳар савдоси бошқармасининг раҳбарлари, «Ташзаготплодоовошчторг» раҳбарлари ва район озиқ-овқат савдоси директорлари шаҳар аҳолисини картошка ва сабзавот билан таъминлаш ёмон аҳволда эканлигини билган ҳолда савдо ишини яхши йўлга қўйиш тадбирларини кўрмаганлар. Ҳозирги аҳволга мана шулар айбдор.

Текшириш натижалари халқ контроли комитети кенгашида кўриб чиқилди.

Шаҳар савдо бошқармаси раҳбарлари П. К. Айрапетов ва «Ташгорплодторг» бошлиғи А. Н. Нодировга савдо тармоқлари ишини текширишда контролликни сусайтириб юборганликлари эслатиб ўтилди.

«Ташзаготплодоовошчторг» директори П. Н. Юрченко ва Куйбишев район озиқ-овқат савдоси бошлиғи З. З. Ҳусановга картошка, пиёз, сабзи ва бошқа сабзавотларнинг бузилишига йўл қўйганлари, аммо бу нарсанинг олдини олиш учун сўнгги пайтларда ғайрат кўрсатиб ишлаганлари ҳисобга олиниб, қаттиқ виговор берилди. Йўл қўйилган йўқотишнинг бир қисмини тузатиш мақсадида уларнинг икки ойлик маоши миқдорида жарима солинди.

П. К. Айрапетов, А. Н. Нодиров, П. Н. Юрченконинг сабзавотнинг бузилишида айбдор бўлганларни жазолашга ваъда бериб қилган мурожаатлари эътиборга олинди.

Шаҳар халқ контроли комитети П. К. Айрапетов, А. Н. Нодиров, П. Н. Юрченко ва район озиқ-овқат савдоси директорлари зиммасига шаҳар аҳолисини картошка билан тўхтовсиз таъминлаш вазифаси юкланди. Шунингдек, комитет, марказий юк ташиш автомобиль бошқармаси, бошлиғи ўртоқ Мадалимовга картошка ва забзавотни савдо корхоналарига ўз вақтида етказиб бериш вазифасини юклади.

Тошкенликлар ҳар қандай обҳаво шароитида етарли даражада қишлоқ хўжалик маҳсулотларига эга бўлишлари керак.

И. БАҲРОМОВ,
шаҳар халқ контроли комитети инспектори.

Ж. АЪЗАМОВ,
Тошкент шаҳар ижроия комитети ИИБ ОБХСС бошлиғи.

Мана бу 280 ўринли болалар комбинатини Ярославль қурилиш поезди бинокорлари Марказ—5 микрорайонида барпо қилишяпти. Қурувчилар комбинатни яқин вақт ичида фойдаланишга топширишади.

Р. Абдураҳмонов фотоси.

Эндигина нашр қилинди...

«СОҒЛОМ ФИКРДАН СЎЛРОҚ»

Тарих фанлари доктори М. С. Капицанинг эндигина босмадан чиққан китоби «Соғлом фикрдан сўлроқ» (Мао группасининг ташқи сиёсати тўғрисида) деб аталади. Китоб муаллифи Мао Цзэ-Дун ва унинг группаси ҳозир тутаётган ташқи сиёсат йўли қарийб ўн йил мобайнида шаклланиб ва амалга ошириб келинганлигини тадқиқ қилади. Маочиларнинг сиёсати Хитой халқи эришган революцион ғалабаларнигина хавф остида қолдирмай, балки Хитой Халқ Республикасини социалистик ҳамдўстликдан ажратиб қўйишга олиб келадиган, уни СССРга ва бошқа социализм мамлакатларига душман бўлган кучга айлантириб қўядиган сиёсат эканлиги китобда ишончли далиллар билан кўрсатилган.

Л. С. Козажяннинг «Пролетар интернационализми ва майда буржуазия национализми» деган рисоласида, Маркс таъбири билан айтганда, пролетар интернационализми ҳаётбахш принципларининг кўп қирралилиги ва ҳозирги жаҳонда тобора ортиб бораётган аҳамияти кўрсатиб берилади. Яқинга қадар «Правда» газетасининг Хитойдаги мухбири бўлиб ишлаган брошюра муаллифи Мао Цзэ-Дун группасининг Ленинга қарши қарашлари ва нифоқчилик фаолияти мисолида интернационализмга ёт бўлган майда буржуа национализми моҳияти борлигини ҳам кўрсатиб беради.

Бу китобларни сиёсий адабиёт нашриёти босмадан чиқарган.

(ТАСС мухбири).

ҚИШЛОҚЛАР ГЎЗАЛЛАШАДИ

Республикамизнинг ҳамма ерида улкан қурилиш ишлари олиб борилмоқда. Қўриқ ерларда кўп қаватли уй-жой бинолари, мактаблар, болалар боғчалари, маданият уйлари қад кўтармоқда.

Бу барча қурилишлар бир хилдагина бўлиб қолмасдан, улар гўзал бўлиши керак. Тошкентдаги мармар заводига қишлоқ жойларидан келаётган илтимос ва буюртмалар ҳам бежиз эмас. Колхозчилар гранит, мармар сўрашяпти. Бу сержило материаллар қишлоқ клублари ва кинотеатрларнинг ҳуснига ҳусн қўшади.

Завод ўтган йили ана шундай пардозлаш материалларидан «Правда» ва «Полярная звезда» колхозларига юборган эди. Бу йил эса корхона республиканинг турли хўжаликлари учун мармардан тайёрланган чиройли буюмларни кўплаб юбориш ниятида.

ЖАҲОН ОЙНАСИ

КАРАБАНЧЕЛЬ ҚАМОҚХОНАСИДА ОЧЛИК

«Демократик Испания» деган бюллетеннинг навбатдаги сони чиқди. Унда мамлакатда синфий курашнинг ўсиб боришига ва франкочи маъмурлар томонидан меҳнаткашларга қарши жазолаш чораларининг кучаяётганидан далолат берувчи маълумотлар келтирилади.

«УНОСА» концернига қарашли корхоналарда банд бўлган Астуриядаги шахтёрларнинг иш ташлаши бир неча ҳафтадан бери тўхтамаяпти. Уч мингдан кўпроқ кончи иш кунининг қисқартирилишини, меҳнат шароитининг яхшиланишини, силикоз касаллиги билан оммовий равишда касалланишга қарши таъсирли чоралар кўрилишини талаб қилмоқдалар. Январнинг биринчи ҳафтасида Налон кўмир ҳавзаси ва Мьерес районининг despite кончилари «УНОСА» шахтёрларининг талабларини қўллаб-қувватлаб чиқдилар. Иш ташлашда ҳаммаси бўлиб 24 мингга яқин киши қатнашмоқда.

Пойтахтдаги «Сименс», «Хита», «Энаси» номли корхоналарнинг ишчилари ўз ҳуқуқлари учун кураша бошладилар. Улар энг кам миқдордаги иш ҳақларининг оширилишини, беморларни таъминлашни ва иш ҳафтасининг қисқартирилишини талаб этмоқдалар.

Маъмурлар меҳнаткашларни қўрқитиш учун уриниб террорни кучайтирмоқдалар. Яқинда ишчилар комиссиясининг аъзолари Сория қамоқхонасига ташланди. Уларга «қўпорувчилик қилиш» деган стандарт айб қўйилди. Ҳарбий трибунал судида Сан — Себастьяндаги басс миллатчиларига қарши чиққанликлари учун Хуан Андарс ва Мигель Кастель деган оқловчилар Мадриддан ҳайдаб юборилди.

Мадриддаги Карабанчель деб аталган қамоқхонада ётган сиёсий маҳбуслар ўзларига жиноятчиларга қилинаётгандек муомала қилинишига қарши норозилик билдириб очлик эълон қилдилар. Улар карцерларга ташланди.

(АПН)

Болгариянинг Ямбол шаҳрида синтетик толалар ишлаб чиқарадиган комбинат фойдаланишга топширилди.
СУРАТДА: янги комбинатнинг кўриниши.

БТА—ТАСС фотоси.

ЖАЖЖИ ҲИНДЛАР БАЙРАМИ

Деҳли. Ҳиндистоннинг атоқли сиёсий ва давлат арбоби Жавахарлал Неру болаларни севар, улар ҳақида ҳамиша ғамхўрлик қиларди. Шу сабабли Бирлашган Миллатлар Ташкилоти йилнинг бир кунини болалар куни деб нишонлашга чақириб, жаҳондаги ҳамма халқларга мурожаат қилганида Ҳиндистонда чача Неру (Неру амаки) туғилган кун болалар куни бўлиб қолганлиги табиий бир ҳолдир.

Яқинда кўп минглаб жажжи ҳиндлар ана шу кунни нишонладилар. Улар безатилган юришларда, хушчақчақ ўйинларда, аттракционларда қатнашдилар, миллий ашула ва рақсларни ижро қилдилар, музика тингладилар, кинофильмларни томоша қилдилар.

АПН — ПИБ (Ҳиндистон ахборот агентлиги).

САЛИМ АЛИНИНГ ДИПЛОМИ

Могадишо. (АПН мухбири). Салим Али СССР да маълумот олди. У 1966 йилда Ленинграддаги энергетика техникумини тамомлаб чиқди ва электрик мутахассислигини эгаллади. Невадаги шаҳарда ёш сомалийлик олган билим Аден қўлтиғи соҳилидаги Бербер шаҳрида унинг учун жуда яраб қолди. Салим бу ерда СССР ёрдами билан қурилаётган чуқур сувли денгиз порти қурилишида қатнашди. Бу порт мамлакатдаги энг катта портдир. Берберда ишлаган Совет инженерлари ёш техникка ўз билимини амалий иш устида қўлланиш, тезроқ керакли тажрибага эга бўлишда ёрдамлашдилар. Порт очилаётганда биз унинг билан учрашдик. Шунда у:

— Мен Ленинградда диплом олиш бахтига сазовор бўлганлигим учун тақдиримдан хурсандман. Биз сомалийликлар республикамизга бераётган ғоят катта ёрдамлари учун Сизнинг мамлакатингиздан чексиз миннатдормиз.

В. БУЛИМОВ.

Улан-Батордаги давлат опера ва балет театрида янги «Кўл афсонаси» миллий балети зўр муваффақият билан намойиш қилинмоқда. Спектаклнинг қатнашчилари Тошкент ва Пермь шаҳарларида таълим олган ёшлардир.
СУРАТДА: янги спектаклдан бир кўриниш.

ФАБРИКАЛАР ҚАЙТА ҚУРИЛМОҚДА

Карачи. Ғарбий Покистонда шоли фабрикаларини қайта қуриш ишлари бошланди. Шоли тозалаш сифатини яхшилаш ва бу орқали экспортни ошириш имкониятини яратиш эҳтиёжи фабрикаларни замонийлаштиришни тақозо этди.

Корхоналарни замонийлаштириш планларини бажариш учун 50 миллион рупия маблағ ажратилади. Бу пулга янги шоли тозалаш ва саралаш фабрикалари қурилади, эскиларининг асбоб-ускуналари алмаштирилади.

АПН — ППИ (Покистон пресс интернэшнл)

ҲАММА ЕРДА ҚАҲРАТОН ҚИШ

● ЮЗ ЙИЛДА БИР МАРТА. ● ШАМОЛЛАР «ТЕСКАРИ» ЭСМОҚДА. ● БЎРОН ДЕНГИЗНИ СИЛЖИТДИ. ● КЎКЛАМ ДАЪВАТИ.

Рус қиши ҳаддидан ошмоқда. Сибирда ҳам қиш одатдагидан қарийб бир ой олдин тушди. Бирданига қор бўронлари, сўнгра 40 даражали совуқлар бошланди. Қиш юз йилда бир марта мана шунақанги ҳаддидан ошади.

Январь ўрталарида қиш баайни икки мавсумни бир қилиб авжига чиқди. Ғарбий Сибирь ва Ўрта Уралда қор тепаликлари кўтарилди. Қанчадан-қанча машиналар, неча минглаб сибирликлар ва ураликлар ҳатто мана шу ўлкаларда ҳам камдан-кам бўладиган қор тепаларини очиш билан банд. Қор бўронлари кетидан қаҳратон совуқлар бўлмоқда. СССР гидрометериология марказида менга «шарқий температураларни» кўрсатишди. Уларга албатта термометр симоби бардош беролмайди (симоб минус 39 градусда яхлаб қолади). Температура картасида обҳавонинг ҳаддан ташқари совуб кетганлигини кўрасиз. Омск областида минус 40 градусдан пасайган, Олтойда минус 47 градус, Урал тоғларида минус 56 градус эканлигини кўрамиз. Иркутск области, Красноярск ўлкаси ва Якутияда совуғ 50 градусгача етиб борди.

Ана шундай совуқда шаҳарларни қалин туман қоплаб олмоқда. Нафасдан чиқаётган буғ бир лаҳзада музлаб қолмоқда. Тунда, ҳавода сибирликлар таъбири билан айтганда «юлдуз шивирламоқда» — қирсиллаш товушлари эшитилади. Қаттиқ қиш ишни мураккаблаштириб юборган бўлса-да, лекин мамлакатимизнинг шарқий районларидаги меҳнат маъромини бузолмади.

Сибирнинг совуқ ҳаво океани (антициклон) катта-катта оқим бўлиб Уралга, Волга бўйига, Қозоғистонга оқмоқда... Одатда циклон ва антициклонлар қишда ғарбдан шарққа қараб борса, бу сафар шарқ шамоллари худди «тескарига» бурилгандай эди. Бу шамоллар рус текислигига ўтиб, Ўрта Осиёга ғоят совуқ ҳаво келтирди. Ҳатто Туркманистонда ҳам термометрлар минус 27 градусни кўрсатди. Кексалар бунақанги совуқ бўлганини эслолмайдилар.

Сибирь ва Қора денгиз ҳаво фронтлари учрашганида атмосфера босимларининг бирданига ўзгаришидан бўронлар вужудга келмоқда Шимолий Кавказ ва Жанубий Украинанинг бир қанча районларида бўрон бўлиб ўтди. Баъзи вақтлар шамол тезлиги секундига 45 метрга қадар етди. Қора денгизда 12 балли пўртана бўлди. Қора денгиз бўйи зонасининг аҳолиси ашаддий офатга қарши яккама-якка курашга бардош берди. Бўрон Азов денгизини ярим километр суриб юборди: кучли ҳаво оқимлари Азов сувларини шарқий соҳилдан ғарбий соҳилга ҳайдади.

Арктика нафаси Закавказьега қадар етиб келди. Янги йил арафаси бу ерда 17 градус чамаси иссиқлик бўлса, орадан 10 кун ўтгач, шунча градус совуқ бўлди. Серқуёш водийлар ўлкасида кучли шамоллар кўтарилиб, қор ёғди.

Ҳамма ерда қаҳратон қиш! У жуда қаттиқ, қаҳрли келди. Лекин синоптиклар ҳозирги мавсум билан совуқ қиш тугаб боради, деб тахмин қилмоқда. Ҳар ҳолда Европа учун шундай бўлади. Қишнинг иккинчи палласида Европа районларида обҳавонинг ҳаддан ортиқ совуши кутилмайди. Мамлакат Европа қисминиг шимолида, Урал ва Ғарбий Сибирда одатдагидан совуқроқ бўлади. Украина, Шимолий Кавказ, Закавказье ва Ўрта Осиёда обҳаво «ўртача» қишдагидан ҳатто иссиқроқ ёки нормадагига яқин бўлиши кутилади.

Албатта, қиш қиличини яна бир неча бор кўтарса-да, аммо қуёш ёзга томон бурилиб бўлди. Қора денгиз бўйидаги Австралия акациясининг куртаклари сарғайиб бўртиб кўкламдан дарак бермоқда.

Д. СМИРНОВ,
ТАСС мухбири.

Қиш эртаси. Т. Каримов фотоэтюди.

Рафаэлло ЖОВАНЬОЛИ.

Шу чоқ Тит Сервилиан бошчилигидаги легионерлар ҳамда центурионлардан Попилий ва Элпидий Солоний бошчилигида икки отрядга бўлинган Капуя солдатлари, яна карнай садолари эшитилгандан кейин, айни бир вақтда уч ҳовли томонга қараб югурдилар ва ҳовлиларда тўпланган қуролсиз гладиаторларга сих найзачалар ирғита бошладилар.

Бу жуда даҳшатли пайт эди. Ёмғирдай ёғаётган ва кишини ўлдирмасдан қўймайдиган сих найзачалар зарбаси остида қуролсиз гладиаторлар қаттиқ фарёд қилиб, лаънатлар ўқиб, ўкиришиб, ҳовлидан чиқадиган эшикларга ўзларини уришар ва гўё бир овоздан:

— Қурол!.. Қурол!.. Қурол!..— деб қичқирардилар:

Сих найзачалар ёмғири эса тўхтамасди. Гладиаторлар аввал чекиниб, сўнгра бирдан ваҳима билан қоча бошладилар. Эшиклар олдида боса-бос, коридорларда сур-сур бошланиб кетди, гладиаторлар ўз каталакларига қараб югурардилар, йиқилишар, бир-бирларини босиб кетишар, оёқ остида эзишарди. Лентул мактабини бошдан охиригача гладиаторларнинг сўкишлари, бақириқлари, фарёдлари, ялиниб-ёлворишлари, юзларча ярадорлар ва ўлаётганларнинг инграшлари қоплади.

Уч ҳовлида гладиаторларнинг саваланиши ва уларнинг қочиши бошқа ҳовлилардаги когорталар орасида ҳам ваҳима бошланишига ва руҳий тушкунликка сабаб бўлди; гладиаторларнинг сафлари тез сийраклашиб, тўс-тўпалон бўлиб кетди ва кўп ўтмай бутунлай издан чиқди. Бу кишиларнинг қўлларида қурол бўлганида, улар қаттиқ туриб жанг қилар, ё битта қолмай қирилар ёки ҳатто икки Рим легиони устидан ҳам тўла ғалаба қозонган бўлар эдилар. Лекин қуролсиз бўлган, ўқ ёмғири остида қолган гладиаторлар лоақал чорак соат биргаликда қололмас ва қолишни истамас эдилар,—ҳар қайсиси фақат ўз жонини қутқариб қолиш ғамида эди.

Бу пайт Спартак билан Эномай яна икки ўртоқлари билан ёнма-ён туриб, арслондай олишмоқда эдилар. Коридор тор бўлганлигидан қаторда тўрттадан ошиқ туриб жанг қилиш имкони йўқ эди, улар қисқа вақтда легионерларни эшик олдидан улоқтириб ташлашга муваффақ бўлдилар; сўнгра шиддат билан уларни қувиб бориб, ўртадаги ойнавон бинога суриб ташладилар; бу бинода эса қўлларида машъал ушлаган юздан ошиқ гладиатор тўпланиб турган эди. Улар легионерларнинг баъзиларини қуршаб олиб қуролсизлантирдилар ва ўлдирдилар, баъзи юзлари куйган ва кўзлари кўр бўлиб қолганларни эса тумтарақай қилиб юбордилар; шу чоқ коридорга бостириб кирган гладиаторлар қўлларидаги машъалларини ғуж қилиб қурол омбори эшигига тутдилар, уни ёндириб, ичига кириб олишга ҳаракат қилдилар.

Легионерлар оғриққа чидолмай дод солиб жиннилардек ҳар томонга қочардилар; баъзилар қочиб келаётган гладиаторлар оёқлари остида қолиб янчилар, баъзилари эса чекинаётган гладиаторларни қувиб саф тортиб келаётган Сервилиан, Попилий ва Солоний когорталари орасига кириб қолардилар. Трибун билан центурион, сизларга катта хавф бор, бу хавф сизлар осонлик билан эришган ғалабани қўлингиздан тортиб олиши мумкин, деб огоҳлантириб қўйилган эди. Шу сабабли Попилий Геркулес мактабига югуриб, ўзини қурол омборининг эшиги ёнаётган коридорга отди, ва қилич билан машъалларга қарши курашиб бўлмаслигини пайқагач, ўзининг орқасидан келаётган солдатларга душманга сих найзалар отишни буюрди. Бу қурол бу ерда ҳам ажал уруғини сочиб, исёнчиларнинг мардлик кўрсатишига қарамай, тез ғалаба келтирди. Спартак отряди чекинди, лекин бу ердаги гладиаторлар энг ботир ва кучли бўлганлари сабабли, у римликларга машъаллар ирғитиб батартиб чекинди. Гладиаторлар ярадор бўлган ва ўлдирилган ўртоқларининг танларидан сих найзачаларни суғуриб олиб кетдилар; улар коридор ичкарисидаги тепаси ойнавон бинога борарканлар, қўлларидаги сих найзаларни қиличдек ишга солдилар ва коридордан ким олдин чиқиши учун легионерлар билан жон талаш олишдилар.

Спартак, Эномай ва юзтача гладиаторлар билан ҳовлига кирдию, тартибсиз қочаётган гладиаторларни кўриб қолди. Бақириқ, фарёд ва дод-войлардан у ҳовлилар ичида ҳамма иш хароб бўлганини тушунди: қутилиш учун фақат бир йўл қолган эди: у ҳам бўлса мактабдан чиқиб олиб, Везувий тоғидан паноҳ излаш эди.

Спартак ойнавон бинога қайтиб келди-да, наъра тортиб бақирди ва унинг наъраси жанг шовқуни орасидан яққол эшитилди:

— Кимда қилич бўлса шу ерда туриб, ана шу эшикни легионерлардан ҳимоя қилсин!

Қурол омбори қоровулларидан тортиб олган қиличлар ва найзалар билан қуролланган бир неча гладиатор эшикка кўндаланг туриб олишди. Попилийнинг отряди шунча уринса ҳам бу эшикни ололмади, ўнг қўлидан ва бошидан ярадор бўлган Попилий ўзи биринчи сафда туриб ботирларча жанг қилди.

У Эномай билан бирга тез-тез қадам ташлаб, мактабни ўраб олган деворга — кўп йиллар бурун тахта қоқиб ташланган тор ва пастаккина орқа эшикка қараб борди. Ана шу орқа эшик ҳозир бирдан-бир нажот йўли бўлиши мумкин эди.

Эшикни ёндириш учун камида ярим соат вақт керак эди, ваҳоланки бу вақт ичида ғолиблар ҳамма эшиклар ва тор кўчаларга етиб бориб, гладиаторларга эса эшикни бузиш учун чўкмор ҳам, болға ҳам йўқ эди. Хўш, нима қилмоқ керак? Қандай қилиб бу эшикни мумкин қадар тезроқ очмоқ керак?

Ҳаммалари ҳаяжон ва ташвиш билан эшикни очиш чорасини излардилар. Эномай бирдан яқинда думалаб ётган бир мармар устунни кўриб ўртоқларига бақирди:

— Энг кучлилар олдинга чиқсин!

Шу заҳоти етти ёки саккиз гладиатор олдинга чиқиб, Эномай олдида тўхтади: Эномай уларга синовчан назар билан разм солгач, устунга эгилди-да, қўлларини унинг бир учи остига киргизди ва ўзи сингари девқомат, бўйи баланд ва кучли самнийликка:

— Қани бир кучингни кўрсатчи. Кўтар нариги учидан,— деди.

Эномай нима қилмоқчи эканини ҳамма тушунди. Гладиаторлар эшик олдини дарров бўшатдилар, Эномай билан самнийлик эса устунни бемалол кўтариб, эшик олдига олиб келдилар. Сўнгра бу каттакон мармар тошни ларзонлатиб, эшикка урдилар, эшик кучли зарбадан қасирлади.

Гладиаторлар икки марта уриб, учинчи урганларида эшик иккига бўлиниб, ерга ағдарилди. Гладиаторлар машъалларни ўчириб ташладилар-да, товуш чиқармай, эшикдан чиқдилар ва Спартак кетидан шаҳарнинг қоронғу тор кўчалари бўйлаб Ганимед майхонасига қараб равона бўлдилар.

Бу майхона Лентул мактабига энг яқин ва хўранда кўп келадиган жой эди, чунки унинг хўжайини бўлмиш рудиарий Спартакнинг қалин дўсти эди. У ҳам махфий уюшмада қатнашиб, мазлумлар Иттифоқига катта хизмат кўрсатган эди.

Бу майхонанинг эшиги устида бронза вивеска осиқлиқ бўлиб, вивескада бадбижинг қилиб чизилган Ганимед ўзи сингари бадбашара Юпитернинг косасига лахта қон сингари қипқизил нектар қуйиб турарди. Бу майхона биққа семиз ва кўнгилчан префект Меттий Либеон бошчилигидаги Капуя солдатлари қоровуллик қилиб турган дарвоза ёй ўқи масофасида эди.

Спартак ва икки юз гладиатор сира товуш чиқармай ва жуда эҳтиёт бўлиб, борардилар. Улар секин қадам босиб, кетма-кет тизилишиб борар ва шивирлаб берилган буйруқ билан тўхтардилар.

Спартак, Эномай ва яна етти ёки саккиз киши майхонага киришди. Майхона эгаси бўлмиш рудиарий мактабдан эшитилиб турган бақириқ ва шовқун-сурондан нима бўлаётганини сезиб турар ва курашнинг оқибатидан қаттиқ изтиробда эди. У гладиаторларга пешвоз чиқиб, ҳамдардлик билан сўради:

— Хўш, қалай?.. Қандай хабарлар бор? Жанг қандай боряпти?

Лекин Спартак унинг саволларини бўлиб, деди:

— Вибиний, қўлингда қандай қуролинг бўлса, ҳаммасини бизга бер. Жонидан кечишга тайёр турган кишилар қўлида қурол бўла оладиган нарсанг бўлса, ҳаммасини бер бизга!

Шу заҳоти Спартак ўчоқ олдига югуриб борди-да каттакон сихни қўлига олди, Эномай эса деворга осиғлик болтани олди. Спартак сихларни, пичоқларни, ўроқларни қўлтиқлаб олиб, майхонадан чиқди ва бу қуролларни гладиаторларга бўлиб берди. Бошқалар ҳам ундан намуна олиб шундай қилишди ва тез орада ҳаммалари қуролланиб олди; улар майхонадан топилган учта нарвонча ва бир неча арқонни ҳам олдилар.

Биринчи бўлиб Спартак йўлга чиқди, унинг кетидан қолган ҳамма гладиаторлар сукут қилиб, Рим солдатлари турган кўчага қараб юрдилар. Легионерлар бонг карнайи чалиб хабар беришга улгурмасдан, гладиаторлар арслондек ғазаб билан улар устига ташландилар, уларга даҳшатли зарбалар бериб, чаққонлик ва мисли кўрилмаган қаҳр-ғазаб билан уларни турган ерида қира бердилар.

Жанг атиги бир неча дақиқа давом этди; гладиаторларнинг жон аччиғи билан ҳужум қилишлари натижасида легионерларнинг ва шаҳар солдатларининг кўп отрядлари тормор бўлди. Ёш центурион Квинт Болузий солдатларнинг руҳини кўтармоқчи бўлиб қичқирарди:

— Капуяликлар, олға!.. Тифатли Юпитер ҳаққи, дадилроқ бўлинг!.. Меттий... шавкатли Меттий!:: Солдатларга далда бер!

Гладиаторларнинг тўсатдан қилган ҳужуми Метий Либеонни саросима қилиб қўйган эди, у шошиб қолиб, озигина отрядининг орқасида бекиниб олган эди. Ҳозир уни ўз бурчини бажаришга даъват қилиб чақирган товушни эшитгач, у нима деяётганини ўзи ҳам тушунмай қичқира бошлади:

— Албатта... шубҳасиз. Капуяликлар, дадилроқ бўлингиз! Олға! Шавкатли капуяликлар... Мен команда бераман...: сизлар жанг қиласизлар! Ҳеч нимадан қўрқманг!.. Уринг!.. Ўлдиринг!..

У ҳар бир сўзни айтиб тобора орқароққа чекинарди.

Довюрак Квинт Волузий Спатак қўлидаги каттакон сих даҳшатли зарба билан баданини тешиб ўтиб ҳалок бўлди, гладиаторлар эса олдинга босиб, атрофдаги ҳамма нарсани ағдар-тўнтар қилиб, бояқиш префектнинг ёнидан чопиб ўта бошладилар, префект бўйнини елкасига сиқиб олиб, дарров тиз чўкди-да, пиқ-пиқ йиғлаб, титраган бўғиқ товуш билан ёлвора бошлади:

— Мен бир бечора жандапўшман,.. мен ҳеч қандай ёмон иш қилганим йўқ... Шафқат қилинглар..: шафқат... о шавкатли шоввозлар!... Раҳм қилинглар!..

Унинг зорланиши тезда тўхтади, чунки шу пайт унинг ёнидан чопиб ўтаётган Эномай қаттиқ бир тепган эди, бақалоқ Меттий бир неча қадам нарига учиб бориб тушди-да, ҳушидан кетди

Гладиаторлар уч юз қадамча югуриб борганларидан кейин Спартак тўхтади ва ҳансираганича Эномайга қараб деди:

— Ярмимиз шу ерда қолиб, орқамиздан қувиб келаётган душманларимизни лоақал ярим соат тўхтатиб туришимиз керак, шу орада қолган ярмимиз шаҳар деворидан ўтиб олишимиз мумкин бўлади.

— Мен қоламан,— деди Эномай.

— Йўқ, сен уларни Везувийга бошлаб борасан, бу ерда мен қоламан.

— Йўқ, йўқ, асло, асло! Агар мен ўлсам, сен урушни давом эттирасан, аммо сен ҳалок бўлсанг, ҳамма иш хароб бўлади.

— Қоч, сен қочу, Спартакга,—хитоб қилишди саккиз ёки ўн чоғли гладиатор,— биз Эномай билан қоламиз!

Фидокорлик ва биродарларча меҳр-муҳаббат бобида бу олийжаноб садоқатни кўриб Спартакнинг кўзлари жиққа ёшга тўлди. У Эномайнинг қўлини қисиб:

— Хайр!.. Сизларни Везувийда кўтаман!— деди.

Гладиаторларнинг бир қисми билан ва, Эномайнинг буйруғига биноан нарвон кўтарган гладиаторлар ҳам уларга қўшилган ҳолда, Спартак шаҳар деворига бориладиган чалкаш-чулкаш сўқмоқлар орасида кўздан ғойиб бўлди, Эномай эса қолган гладиаторларга ёндаги уйларга кириб, ундаги скамейка, каравот, стол, стул ва бошқа жиҳозларни деразалардан кўчага ташлашни буюрди, бу нарсалар унга кўчада баррикада қуриб, яқинлашиб келаётган Рим когорталарига узоқ вақтгача қаттиқ қаршилик кўрсатиб туриш учун керак эди.

КАПУЯДАН ВЕЗУВИЙГАЧА

Олдинги бобда тасвирланган воқеалардан кейин орадан икки соат ўтгач, Лентул мактабидан қочган гладиаторларнинг кичик бир отряди тез марш қилиб боргандан сўнг, Гней Корнелий Долабелла вилласи яқинида тўхтади; бу вилла Капуядан тахминан саккиз миля масофада, Ателла билан Куми йўллари ўртасидаги хушманзара тепа устида жойлашган эди.

Эномай кўчаларда қурилган баррикадалар орқасида бекиниб олиб, Рим легионерларининг ҳужумини қайтариб турган чоқда, Спартак ва унинг ўртоқлари бир-бирига учма-уч бойланган нарвонлар ёрдамида, қоронғудан фойдаланиб, қалъа девори устига чиқиб олган эдилар; сўнгра улар зўр машаққат ва катта хавф-хатар остида нарвонни юқори тортиб олдилар ва уни деворнинг нариги томонига қўйиб, омон-эсон пастга тушдилар. Пастда улар уч нарвонни ажратиб олиб, устма-уст қўйдилар-да, сўнг уни сув ва қурбақа салласи тўлиб ётган чуқур жар устига ташладилар, бўлмаса улар бу жардан ўта олмас эдилар. Кейин нарвонларни жарга ташлаб илдам марш билан Ателла ва Куми йўллари ўртасидаги очиқ даладан тўғрига юриб кетдилар.

(Давоми бор).

(ДАВОМИ. Бошн газетанинг ўтган сонларида).

Редактор С. М. КАРОМАТОВ.

Реклама ва эълонлар

Радио

23 январь ПАЙШАНБА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

18.00 «Беш йиллик одимлари» деган эшиттириш (ўзбекча). 18.10 Чолғу куйлари. 19.20 «Нодир ёзувлар». Акбар Ҳайдаров ҳақида концерт-очерк. 20.00 «ЁШЛИК» радиостанциясининг программаси. 20.30 Меҳнат ҳақида қўшиқлар (ўзбекча). 21.00 Халқаро мавзуларда суҳбат (ўзбекча). 21.10 «КПСС МК октябрь Пленуми қарорлари — амалда». 21.20 Қишлоқ меҳнаткашлари учун концерт. 21.55 «Саломатлик — туман бойлик» (ўзбекча). 22.20 Вальслар. 22.40 Ўзбекистон ёзувчиларининг янги асарлари (ўзбекча). 23.15 Мақом кечаси.

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

19.00 Ленин ҳақида ҳикоялар. 19.30 Тошкент қурувчилари ҳақида эшиттириш ва концерт (русча). 20.00 Ансори ва Фарҳат шеърлари билан айтиладиган тожик қўшиқлари. 20.30 Ўзбек куйларидан концерт. 21.00 М. Қўшжонов. «Ҳаётга саёҳат» деган суҳбат (ўзбекча). 21.40 Москва Миллионлар ленинча университети

24 январь ЖУМА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

6.15 Тонгги концерт. 8.25 Лирик қўшиқлар. 9.30 Оркестр куйлари. 9.50 Халқаро мавзуларда суҳбат (тожикча). 10.10 Шу куннинг қўшиқлари (ўзбекча). 11.15 «Халқ контроли—амалда». 11.30 Пўлат Мўмин шеърлари билан айтиладиган қўшиқлар. 12.45 «Замондошларимиз» деган адабий эшиттириш (ўзбекча). 13.30 Ф. Лист. Фортепьяно асарлари. 15.15 Назармат. «Шарқ гули» радиокомпозицияси (ўзбекча). 16.10 Ёшлар учун музикали соат (ўзбекча). 16.50 «Правда» газетасининг обзори. 17.00 Совет композиторлари асарларидан концерт (русча).

18.00 Илмий-атеистик темада. «Дин ва инсон саломатлиги» деган эшиттириш (ўзбекча). 18.10 Шаҳарлар ҳақида қўшиқлар (ўзбекча). 19.20 «Ёш овозлар» деган концерт (татарча). 20.00 «Ўзбекистон индустриальний» радиожурнали. 20.30 Саноат ходимлари учун концерт (русча). 21.00 Халқаро мавзуларда суҳбат (ўзбекча). 21.10 Концерт (ўзбекча). 21.40 Сиёсий билимлар радиоуниверситети. Иқтисод фанлари кандидати М. Я. Перпернинг «СССРда социализм қуришнинг ленинча плани ва унинг амалга оширилиши» деган суҳбати (ўзбекча). 22.20 Стахан Раҳимов ижросида қўшиқлар. 22.40 Ўзбекистон ёзувчиларининг янги асарлари. Мирмуҳсин. «УМИД» романидан парча (ўзбекча). 23.15 Республика санъат усталарининг концерти.

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

8.25 Экран куйлари. 9.15 Реклама ва эълонлар.

19.00 Ўзбекистон композиторларининг камер асарлари. 19.30 Музикали календарь (русча). 20.00 Шарқ халқларининг куйлари (тожикча). 20.30 Халқ қўшиқлари (ўзбекча). 20.50 «Хўжалик ҳисоби» деган суҳбат (русча). 21.00 Қорақалпоқ адабиёти ва санъати ҳафталиги олдидан (ўзбекча). 21.40 Москва. Миллионлар ленинча университети.

УЧИНЧИ ПРОГРАММА

13.00 К. Хўжамёров. «Нозигим» операсининг монтажи. 16.00 «Лайли ва Мажнун» операсининг монтажи. 17.00 Ш. Рашидов. «Кашмир қўшиғи» радиоинсценировкаси (ўзбекча).

Телевизор

23 январь ПАЙШАНБА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА ТОШКЕНТ КЎРСАТАДИ

17.55 Кўрсатишлар программаси.

Рус тилида 18.00 Телевизион янгиликлар. 18.15 Болалар учун. «Тимошкининг арчаси». Қўғирчоқ фильм. 18.25 «Хавф-хатар ёнингда». Ҳужжатли фильм. 18.35 «Махсус фикр». Бадиий фильм. 19.55 Кўрсатишлар программаси.

Ўзбек тилида: 20.00 10 минут музика. 20.10 Телевизион янгиликлар. 20.30 Эстрада музика совувчилари учун». 21.10 «Пропагандист». Тележурнал. 21.40 «Эркин ҳаёт». Хотин-қизлар учун программа.

ИККИНЧИ ПРОГРАММА МОСКВА КЎРСАТАДИ

19.45 Кўрсатишлар программаси. 19.50 Телевизион янгиликлар. 20.00 Рангли телевидение программаси. 21.30 «Босиб ўтилган беш йилликлар». 22.00 Л. Леонов «Бўрсиқлар». Телевизион спектаклнинг премьераси (3-қисми). 23.30 «Вақт» информацион программаси. 00.15 Москва кўрсатишларининг охири.

УЧИНЧИ ПРОГРАММА ТОШКЕНТ КЎРСАТАДИ

Ўзбек тилида: 20.00 Болалар учун. «Уч айиқча». Кинофильм.

Рус тилида: 20.20 Ж. Россини «Ипак нарвон». Италия артистлари ижросида комик опера. 21.35 «Шаҳар эрта уйғонади». Бадиий фильм.

24 январь ЖУМА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

17.55 Кўрсатишлар программаси.

18.00 Ўсмирлар учун. «Юқори синф ўқувчиси». 18.35 Телевизион янгиликлар. 18.50 Ўзбек музикали драма ва комедияси. «Фарҳод ва Ширин».

Ўзбек тилида: 20.20 Телевизион янгиликлар. 20.35 «Олтин водий». Тележурнал. 21.55 «Экран табассуми». Ю. Микулин. Киноэшиттириш.

ИККИНЧИ ПРОГРАММА МОСКВА КЎРСАТАДИ

12.55 Кўрсатишлар программаси. 13.00 Телевизион янгиликлар. 13.30 Л. Леонов. «Бўрсиқлар». Телевизион спектакль (3-қисми). 15.00 Новосибирск телевидение студиясининг программаси. 15.30 Москва кундузги кўрсатишларининг охири.

19.55 Кўрсатишлар программаси. 20.00 Телевизион янгиликлар. 20.15 Кичик ёшдаги ўқувчилар учун. «Ленин ҳақида ҳикоялар». 20.45 Реклама. 21.00 Новосибирск телевидение студиясининг программаси. 22.00 Киносаёҳатчилар клуби. 23.00 Янгиликлар эстафетаси. 23.45 Халқ талантларининг байрами. 01.45 «Узоқ йўллар чорлайди». Туристик альманах. 02.15 Фақат фактлар, обҳаво, кўрсатишлар программаси. 02.30 Москва кўрсатишларининг охири.

УЧИНЧИ ПРОГРАММА

17.00 ОЛМАОТА КЎРСАТАДИ.

ТОШКЕНТ КЎРСАТАДИ

Ўзбек тилида: 20.00 СССР халқларининг куйлари.

Рус тилида: 20.40 «Меҳмонхонадаги воқеа». Телеспектакль. 21.55 «Адабий музликларда». Телефильм. 22.20 Ирина Архипова куйлайди.

Кино

23 ЯНВАРДА

Тошдаги достон (кеч соат 8 яримда), Ака-ука Карамазовлар (кеч 6-15 минутда, 1 ва 2-серия)—САНЪАТ САРОЙИ.

Жонсиз мавсум (1 ва 2-серия) — «ЧАЙКА», «ЎЗБЕКИСТОН», «ВОСТОК», «МОСКВА», «ДРУЖБА», «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ» (кечқурун).

Асосий далил — «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ (кечқурун).

Сангам (ўзбек тилида) —НАВОИЙ номли (кеч соат 8 да).

24 ЯНВАРДА

Тошдаги достон (эрталаб соат 11, кундуз 2 ярим ва кеч 8 яримда), Ака-ука Карамазовлар (кеч 6 да)—САНЪАТ САРОЙИ.

Жонсиз мавсум (1 ва 2-серия) — «ЧАЙКА», «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ», «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ», «ВОСТОК» (кундуз ва кечқурун).

Трясогузка армияси яна жангда—«ДРУЖБА» (2-залда), «ЎЗБЕКИСТОН», «МОСКВА» (кундуз ва кечқурун).

Сангам (ўзбек тилида) — НАВОИЙ номли (кундуз ва кечқурун).

Фантомас (1 ва 2-серия) — «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун).

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРДА 23/I да Травиата.

ҲАМЗА НОМЛИ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА—23/I да Парвона, 24/I да Аяжонларим.

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА—23/I да Ниқи билагузуи, 24/I да Фарҳод ва Ширин.

ГОРДОРСТРОЙРЕМОНТ ТРЕСТИНИНГ МЕХАНИЗАЦИЯ БОШҚАРМАСИГА

инженер ва техниклар; йўл қурилиши билан таниш бўлган қурувчилар, автомеханиклар; прораб ва участка мастери вазифасига йўл қурилиш машиналари, механиклари, шунингдек автотранспорт ва йўл қурилиши машиналари ремонти бўйича слесарлар; фаррошлар, автокранчилар

КЕРАК

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, 19-февраль кўчаси, 29-уй (5-трамвай, 17-автобуснинг «Восток» кинотеатри», 12-трамвай, 22-автобуснинг «Гайдар проезди» бекатлари).

ЦНИИХпромнинг ЭКСПЕРИМЕНТАЛЬ-ИШЛАБ ЧИҚАРИШ МЕХАНИКА УСТАХОНАСИГА

қурувчи инженер ёки техник, ҳисобчи, пропуска бюроси мудири, механика устахонасининг мастери, омборчи, автокранчи, шофёр, 1 дан 6 разрядгача слесарлар, газ-электр пайвандчилар, токарчи, юкчилар, ёрдамчи ишчилар, слесар, токар, темирчи, дурадгор ва газ-электр пайвандчиларга шогирдлар

КЕРАК

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, Ш. Руставели кўчаси, 8-уй, 2-қават, кадрлар бўлими (7, 8, 9, 11, 14-трамвайлар, 3, 18, 23, 26, 54, 59 58-автобусларнинг «Россия» меҳмонхонаси бекати).

ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ ДОСААФ КОМИТЕТИГА

бухгалтер-ревизор

КЕРАК

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, Леваневский кўчаси, 43-уй (7, 11, 14-трамвайлар, 3, 18, 23-автобусларнинг «Маломирабад» бекати).

«ТАШГАЗ» ТРЕСТИ

табиий ва суюлтирилган газдан фойдаланаётган ҳамма коммунал-маиший корхоналар ва гражданлардан газопроводлардаги газ босими камайганда ва газ асбоблари бузилиб қолганда эрталаб соат 9 яримдан кеч 6 яримгача қуйидаги адреслар бўйича район-эксплуатация хизматига

МАЪЛУМ ҚИЛИШЛАРИНИ СЎРАЙДИ:

ЛЕНИН РАЙОНИ — Полторацкий кўчаси, 34-уй, Телефон 33-49-76;

КУЙБИШЕВ РАЙОНИ—Новомосковский кўчаси, 23 «а» уй Телефон 28-02-11;

КИРОВ РАЙОНИ —Инженерная кўчаси, 19-уй, Телефон 33-45-50;

ФРУНЗЕ РАЙОНИ—Баранов кўчаси, 13 «а» уй, Телефон 5-01-86;

ОКТЯБРЬ РАЙОНИ—5-Декабрь кўчаси, 65 «а» уй, Телефон 4-12-23;

ЧИЛОНЗОР РАЙОНИ—«Халқлар дўстлиги» проспекти, Е-6 сектори, Телефон 77-09-22;

ҲАМЗА РАЙОНИ—4-турар-жой шаҳарчаси, Дубовая кўчаси, 87-уй, Телефон 66-76-44.

Сутканинг бошқа вақтларида трестнинг авария-диспетчер хизматига қуйидаги телефонлар орқали мурожаат қилинсин: 5-26-20, 5-26-21 ва 04.

ТОШКЕНТ ПОЛИТЕХНИКА ИНСТИТУТИГА

бухгалтер, машинистка, фаррошлар

КЕРАК

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, Навоий кўчаси, 13-уй, 3-қават, 55-хона.

ДИССЕРТАЦИЯ ЁҚЛАЙДИЛАР

1969 йил 4 февраль кундуз соат 1 да, Тошкент қишлоқ хўжалик институти агрономия, агрохимия ва тупроқшунослик факультетларининг илмий совети мажлисида (Ялонғоч қишлоғи, 60-аудитория) қишлоқ хўжалик фанлари кандидати деган илмий даражани олиш учун

Л. Баҳромов: «Андижон областининг оч тусли бўз тупроқли ерларида қўшимча суғоришнинг ва уларни ўтказиш муддатининг самарадорлиги» деган темада;

Қ. Эгамқулов: «Маккажўхори ва оқ жўхори уруғларини кобольт—60 минг ғамма нурлари билан нурлантириб экишда уларнинг ўсиши, ривожланиши ва ҳосилдорлигига таъсири» деган темада

Диссертациялар билан институт кутубхонасида танишиш мумкин (Тошкент область, Орджаникидзе, 4).

ЦЕНТРОСОЮЗ ЛОЙИҲА ИНСТИТУТИ ФИЛИАЛИГА

қурувчи ва сметачи инженер-техниклар, бош архитектор вазифасига архитектор, архитектор, иситиш ва вентиляция бўйича ҳамда электрик инженерлар

КЕРАК

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, 1-Май кўчаси, 24-уй. Телефонлар В-3-10-41, В-3-54-96.

ТОШКЕНТ ХЛАДОКОМБИНАТИГА

мороженое фабрикаси ишчилари (хотин-қизлар), холодильникка юкчилар (ишбайга), омборчилар, автокран, спорт юкчилари (меҳнат ҳақи вақтбай тўланади), бухгалтер, тракторчи

КЕРАК

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, Воровский кўчаси, 6-уй, кадрлар бўлими (5, 7, 12, 26-автобусларнинг «1-Винзавод», 3, 16-автобусларнинг «Фигельский» бекатлари). Телефонлар Е-6-34, қўшимча 64., Е-6-24-05, Е-6-24-12.

ФАҚАТ САНЪАТ САРОЙИДА

«ТОШДАГИ ДОСТОН»

рангли янги бадиий ҳинд фильми

НАМОЙИШ ҚИЛИНМОҚДА

«В. ШАНТАРОМ ПРОДАКШН» Ҳиндистон маҳсулоти, «ЛЕНФИЛЬМ» киностудиясида дубляж қилинган.

Сеанслар эрталаб соат 11, кундуз 2 ярим ва кеч 8 яримда бошланади.

Справка учун телефонлар: 4-21-74, 4-20-34.

Реклама ва эълонлар

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ 4 БЕТ. 23 ЯНВАРЬ, 1969 й.

«ВЕЧЕРНИЙ ТАШКЕНТ» орган Ташкентского горкома КП Узбекистана и Ташгорсовета

БИЗНИНГ АДРЕС: Тошкент шаҳар Дзержинский кўчаси 15-уй. Редакция телефонлари. Коммутатор—33-02-49 дан 33-02-58 гача редактор ўринбосарлари 33-29-33, 33-29-09, масъул секретарлар —33-27-22, партия совет ва касаба союз ташкилотлари шаҳар хўжалиги бўлимлари 33-27-08 адабиёт санъат ва маданият бўлими 33-29-55 хатлар ва оммавий ишлар физкультура ва спорт бўлимлари—33-29-70; фан ва олий ўқув юртлари, иллюстрация бўлимлари 33-27-57 ахборот бўлими—33-65-57; эълонлар бўлими—33-81-42.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Бирлашган нашриётининг босмахонаси Тошкент шаҳри

Индекс 64579. Нашр. № 2660. Р. 10914.